2012

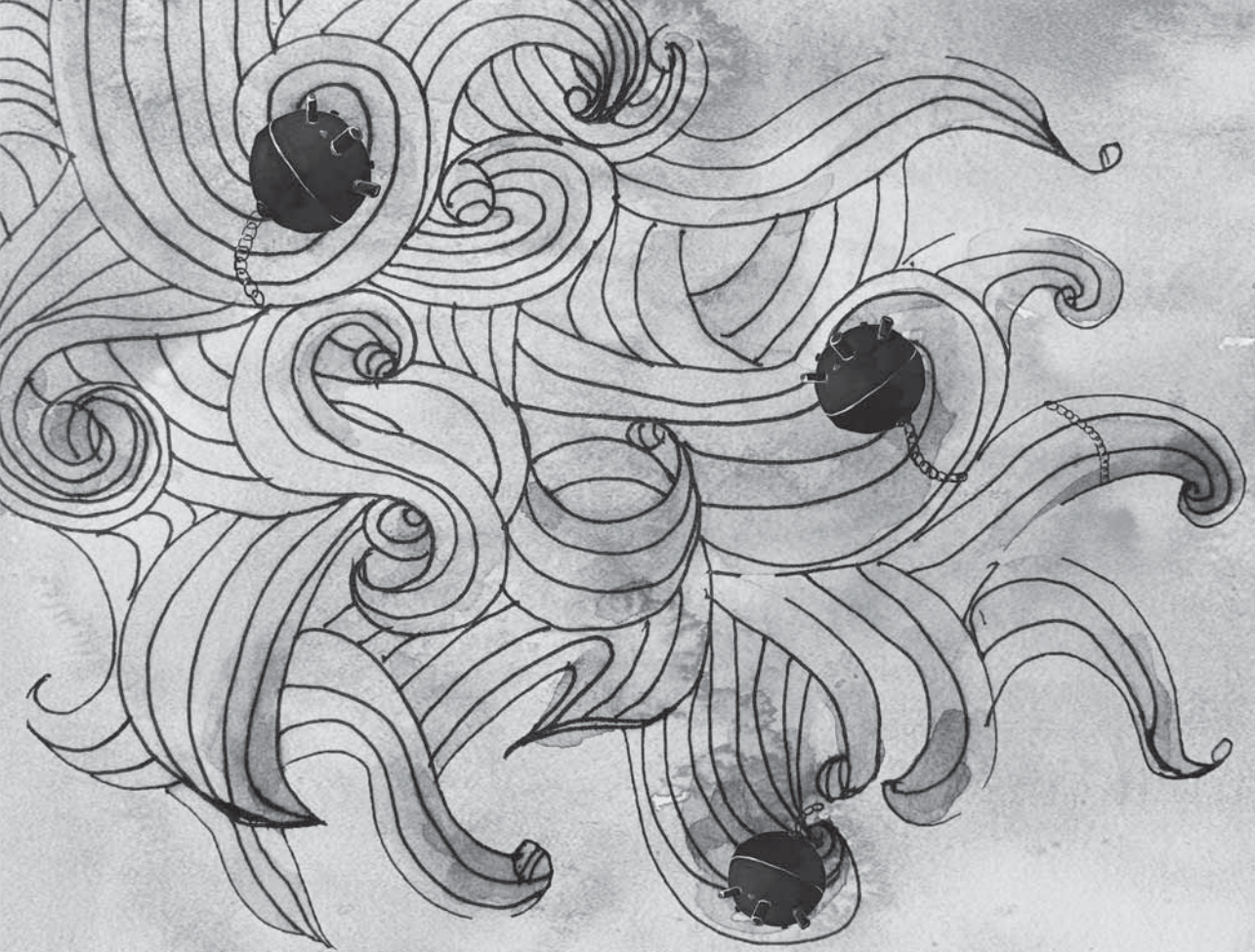

Анестезія

Поети проти болю

СТАН

Літературне угрупування «СТАН»
Луганськ 2012

ББК 84 **Анестезія. Поети проти болю**: антологія/ упоряд. Я.Мінкін, С.Кондратенко; ред. С. Гашимова; передмова О. Заславська; дизайн О. Гуцало.- Луганськ: Видавничий проект Літературного угруповання «СТАН», 2013.- 159 с.

«Анестезія» - це антологія поезії проти болю і смерті, справжні, живі спогади, листи на Той Світ.

У книзі зібрані твори восьми авторів з України, Литви та Латвії, яких об'єднало прагнення привернути увагу до проблеми невиліковно хворих людей, що живуть з нестерпним болем, та розповісти про свій власний болючий досвід.

«Ця проблема стосується всіх! Захворіти на рак впродовж життя в Україні ризикує кожен третій чоловік і кожна п'ята жінка. Щодня, від раку помирає 239 осіб - це 10 чоловік на годину. Пам'ятайте про це, поки ви всі молоді й веселі!»

ББК 84

ISBN

О. Гуцало, дизайн обкладинки
Літературне угруповання «СТАН», 2012

ЗМІСТ

Анестезія словом та Анестезія ділом (передмова) 10

1 Дайнюс Гінталас 13

Хоть капелькой меньше боли (лист) 13
Несостоявшаяся метаморфоза 15
Традиция 16
Формы из-дыхания 18

2 Сергій Жадан 25

«Марат помер уві сні...» 25
«І тому, що цю дорогу нам доведеться класти...» 28
«Море дихає чорним теплом...» 29
Елегія для Урсули 32
«Що можна сказати по всьому?..» 34

3 Олена Заславська 39

«О некоторых вещах трудно думать...» (лист) 39
Лисенок под плащом 40
Дороги, которые нас выбирают 41
В пути 42
«Кузнечики, как брызги из-под ног...» 43
Майское-райское 44
«Стекала музыка с берез...» 44

3
Пусть печаль будет светлой 45
И если будет встреча, то когда? 45
Последняя рыбалка деда 46
Кофейный синдром 47
Маме 48
Мгновение осени 50
Я напишу... 50
Лунатическое 51
Земля на подошвах 52
Сын! 52
Рожденье крыл 53
Помню 54
Цветут сады. Зеленые поля... 55
Светлая поэма 56

4 **Олег Короташ 65**
Ненаписані слова (лист) 65
Казка 69
Політ над містом 71
Карпатська елегія 72
Міст Понте Веккьо 73
Бартка 76
Блюз 77
До Анни 78

5 **Мирослав Лаюк 83**
Здоров, діду Петре! (лист)
Цей схід 86
Чому лев синій 87
Далі 88
Якоїсь землі
Тримати 90
Тінь у річкових заростях 92
Дерева 93
Три віки дерева 94
П'яний дід 96
Никола 97
Сосновий сад 98
Тисяча дерев 99
Нервова система 103
Яблучний оцет 104

6 **Ярослав Мінкін 107**
Перейти море (лист) 107
Молчание 112
Апостол Камень 112
Сны накануне.... 113
«Семь недель траура, чтобы начать с начала...» 116
«Кач-кач, кач-кач...» 116

Вербное 118
«Бабочки в кружке с твоим молоком...» 120
Ночь отъезда 120
Предчувствие 122
Кочевное 124
«Разбираясь в себе вдруг нащупываешь негатив...» 125
«Как корчится медлительный состав...» 126

7 Олена Руда 129
«Таїнство написання листа...» (лист) 129
«люди ростуть, ніби вежі...» 131
«не знаю...» 132
«Ця аптека – для душевнохворих...» 134
«Біблія для малят...» 134
«мама-храм...» 135
«Наша планета насправді Сізіфія...» 137
«ми в Марії під серцем б'ємось...» 139
«як сусідський пес вириває кістку із землі...» 140
«мій мужчина в сірім пальті...» 141

8 Володимир Федоров 145
«Всегда кажется, что большие, глобальные вещи, к тебе не относятся....» (лист) 145
«Лето, море, теплая водка...» 146
«до весны стиснув скулы...» 148
Осень 149
«когда в очередной раз себя уничтожишь...» 150
«В бабушкиной комнате живёт Сталин...» 152
«Обычно мы с Аней не ладили...» 154
«Свечение стухших звёзд...» 156

Анестезія словом та Анестезія ділом

Книга, яку ви тримаєте в руках, – це розповідь про біль, та про людей, які його перенесли, та які не змогли пережити. Біль супроводжує людину все життя, він стає рушійною силою, що змушує кожного з нас щось робити, аби він зник. Ми народжуємося із болем, іноді з болем живемо, та, нажаль, деяким з нас призначено покинути цей світ з гримасою болю на обличчі. Отже ця книга – це наша історія, а проблеми, які підіймають автори - це наші спільні проблеми.

Кожного року майже пів мільйона українців потребують знеболення від невиліковних хвороб. Страшна статистика говорить, що в Україні кожний 10-й хворіє раком, а значить кожен 10-й потенційно потребує знеболення. Існуюча зараз система надання знеболювальних часто прирікає людину на пекельні страждання та принижує людську гідність, - такий висновок зробили міжнародні правозахисні організації щодо України. Особливо це стосується людей, які живуть у селах, куди медсестри не завжди можуть приїхати вчасно, аби зробити довгоочікувану рятувальну ін'єкцію.

Письменники з України, Латвії та Литви приєдналися до кампанії «StopБіль». Мета цієї кампанії - надання

таблетованого морфіну в усі структури державної системи охорони здоров'я та внесення змін у законодавство, аби усі хто потребують знеболювального могли отримувати його вчасно. Служба з контролю наркотиків готова переглянути забезпечення опіоїдними препаратами та постанову має прийняти уряд.

«Хочу як божевільний перехилившись через балкон неначе на краю безодні кричати на все горло:«Лікарі, медики, доктора, ей ви, пердуни, зробіть же що-небудь, що б тій людині не було боляче! Чим же можу йому допомогти я, паршивий поет!»- пише у своєму есе поет з Вільнюса Дайнюс Гінталас.

Автори антології «Анестезія» перенесли власні життєві історії на папір – це спогади про людей, яких вже нема з нами, це досвід переживання і співпереживання болю, досвід співчуття й жалю. Рядки цієї книги про тих, хто своїм прикладом показав, що життя прекрасне, не дивлячись на біль і смерть.

Так, книга, звичайно, не зупиняє біль, але, як ми гадаємо, приверне увагу до проблеми доступу до знеболювального. Таким чином, почнемо з Анестезії словом, аби перейти до Анестезії ділом.

Олена Заславська

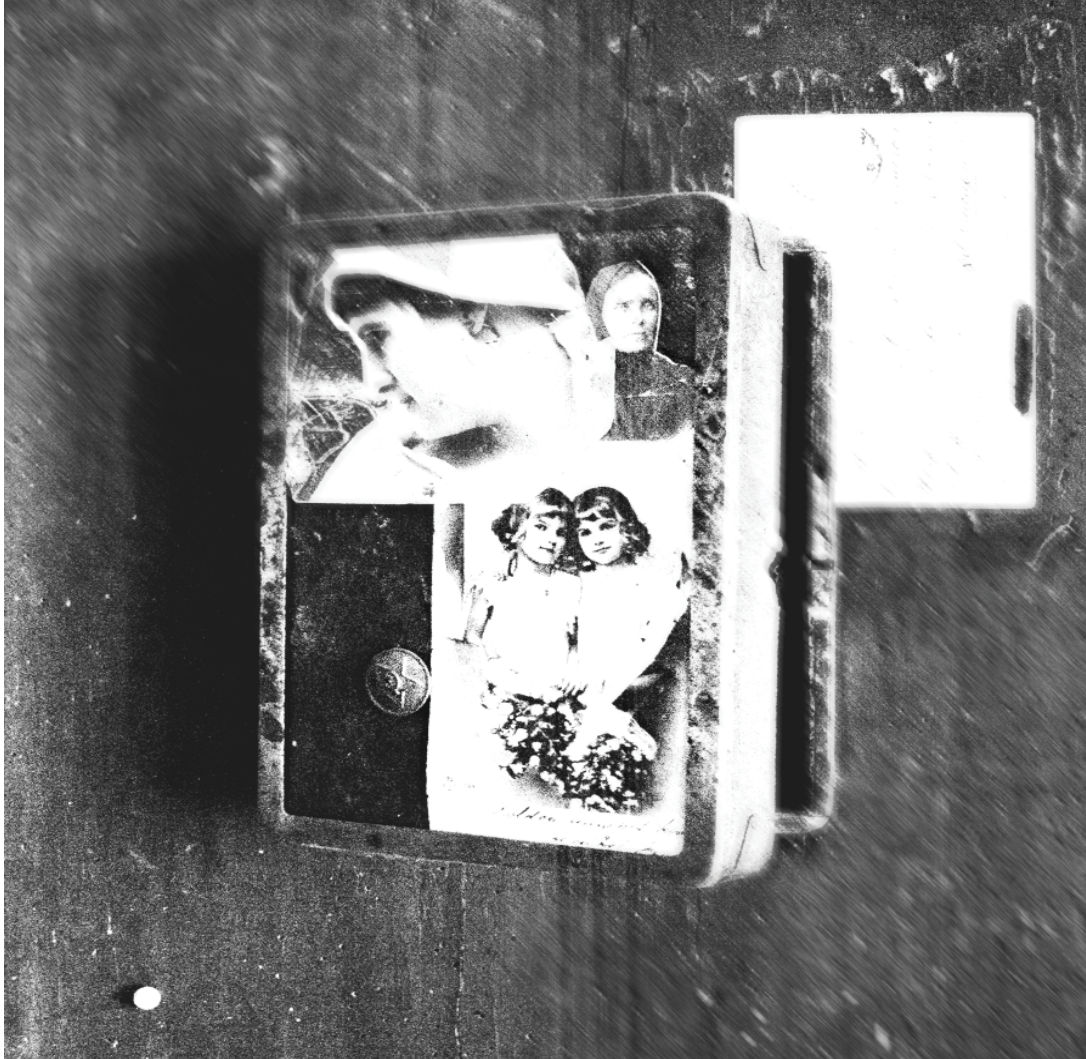

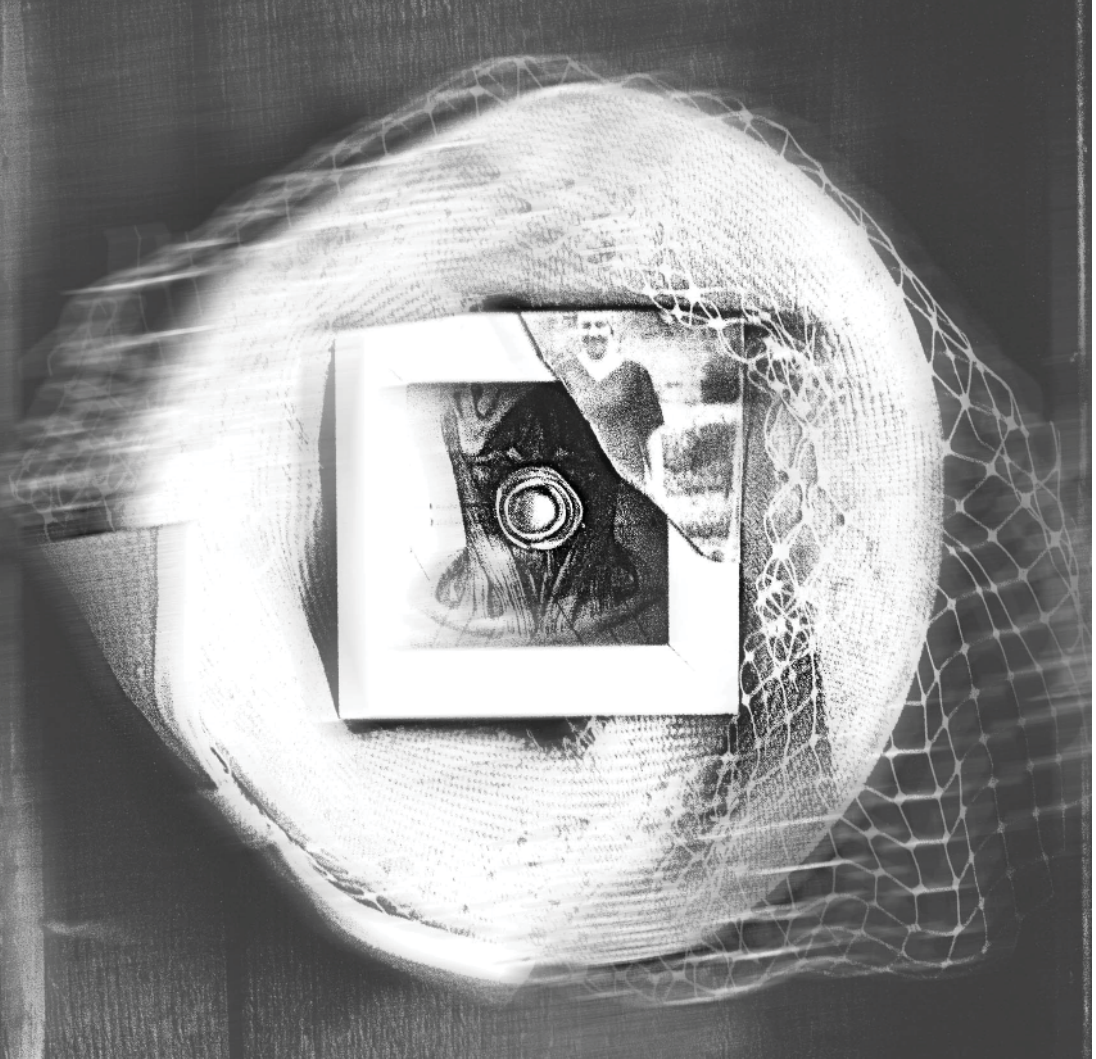

Дайнюс Гінталас (Вільнюс)

Переклад з литовської Олена Заславська

Хоть капелькой меньше боли

Воздух, которым ты дышишь, мой друг, чёрный и иглистый, свет, который пьют твои глаза, полный призраков и в дали воющих собак – какими словами я мог бы заговорить с тобой, когда у тебя все ноет и болит, когда твои внутренности раздирают невидимые демоны болезни? С собой они приволакивают и тебе дарят чёрную простыню бессилия, в которую закутываешься как настигнутое лихорадкой дитя и трясёшься всеми фибрами своего тела. Но это ещё не всё – эти твари болезни в твоих внутренностях словно голодные ленточные черви, словно яростные солитеры, желающие проверить возможности твоего тела и духа, силу твоей веры, наконец жаждущие открыто над тобой поиздеваться и явно доказать твоё бессилие, вызывают безумные конвульсии, шепча и шипя: «ну-ка покажи, деточка, как у тебя получается плясать пляску Святого Вита лёжа под этим промокшим потом одеялом». Когда после этого безумства они тебе дают немного передохнуть, в сотый раз постигаешь, что в этом

полном воплей и стонов поле брани ты единственный воин, что в этом поле безумной боли, всеми ниточками своих нервов, всем сплетением надежды и отчаяния, опираешься на своё одиночество – какими словами я мог бы к тебе обратится, когда твоё одиночество настолько глубокое, что порой кажется бездной?

Хочу, как безумец перевесившись через балкон, как будто на краю бездны, орать во всё горло: «Врачи, медики, доктора, ей вы, пердуны, сделайте же что-нибудь, что бы тому человеку не было больно! Чем же могу ему помочь я, паршивый поэт?! Ей, слетитесь все шальные блудницы, все славные ночные бабочки, ведьменные ведьмы и отпугните от него вокруг ползающую смерть, а косу её унесите в космос, чтоб ещё долго не возвращалась. Слетитесь все птицы, вы, поющие ангелы, и отслужите такую мессу, чтоб свершилось чудо!».

Я очень хочу, чтобы в моих словах, милый друг, была бы хоть капля морфия, хоть несколько капелек прозрачного анестетика, возвращающего тебе надежду дышать светлым и мягким воздухом, наслаждаться уютным светом открываемых видов. Вот, вижу, подходишь ты, к зеркалу, в котором всплывает твоё расслабленное лицо, и, будто бы тёплая птичка, с губ вылупливается улыбка – твоё безмерное богатство. Да благословят его Все Благодетели.

Несостоявшаяся метаморфоза

Жану

тряс передо мной этой строкой чувачек
сейчас от голода подыхает кто-то
никчемную строчку мою он умял бы охотно
будь она макароном

я не голодаю имею угол
любовь каприз вожделения
ворох бумаг
а тебя горячий бесстрашный чувак
не на бумаге пырнули

тишина почему нет звонка я в тревоге
известие сбивает с ног
не кредиторы не контора по трудоустройству
не свидетели иеговы
открыл свою дверь тебе гроб

обещал мне помочь ты чуток
чем тебе помогу я теперь чувачок
разве только на крышку брошу цветок

помнишь за бутылкой оба
били лбами друг друга больно
ты твердил что ты дурак какой то
не боишься ножа ни сколько

но ты не умел говорить пустыми метафорами -
последняя твоя рана
никогда не станет ни рубцом ни шрамом

Традиция

Умру спокойно я в крапивнике густом
прижавшись тонкими губами к лодке легкой
с землей сливаясь легкими
и наполняясь
династиями сгинувших жрецов

ворочаясь в торфяниках их карт войду в их города
и заночую в домах их мандал
в рощи провожу сомнамбул
заснувших на серебряных холмах алхимиков гигантов
вгрызаясь в пламень - лютым ураганом промчусь -
столпами дыма клубами огня
вбуравливаясь сверлами в их подсознанье
и темные тела что жаждут приручить меня
с глазами демонов в тень выдоха войдут
и женщины волчками виться будут
возле меня по кругу
напасть желая
но заслонит их зверя
ужас
мои слепые братья все уснули
сжав тучи в кулаках
обняв любовно лодки в плёсе
нагие перед бурей и водой
от красоты устав большой
и монотонного маханья веслами

Формы из-дыхания

По крупицам собрал
тебе чистейшей ласки.
Молись. Захрипела дорога.
Молись. Крикнуло утро. Давай!
С. Вальехо

в предместиях метался слишком рано
глаза-пустынники сияли из-под косм
искрился криком раздирая раны
как бабочка ночная свой распоротый живот

верста. тампон. пергаменты. пассат.
чадящий дымоход. трехногая собака.
утопленница. вариант

в бреду роятся в шахте рта
ночные мотыльки щекоткой страха

восстать. воспрянуть. воспарить. воспламениться.
воткнуть. впихнуть. втереться. возродиться.
возникнуть. вылиться. и слиться.

гость первый бред другой тоннель сознанья
а третий гость агония воспоминанья
ночные бабочки утоплены в ведре

забыть. забит. затравлен. и зарыт.
запить. за упокой. заесть. заплакать.
и в забытьи. зажат в тиски. достиг

она мала мала как
острая игла

всего за шаг за сто ложь облегчит
за милю за версту за
она еще пускает пыль в глаза
она так близко как за лейкоцит

тяжелая ущербная луна
дым табака дурманящий и сладкий
и на стекле окна ночные мотыльки расплюснутые
всмятку

черника. голубика. клюквы сок.
медузы. ленточные черви.

крылатые пернатые стучат в висок
из снов из грез невеяных в преддверии

и длится месса язва рана шрам
очищенный желудок
и расползаются кишки как фарш
раздавленных голубок
как это голо. любо. сильно.
жестоко. гадко. и невыносимо.
желудок печень заусенцы
и гусеницы в яблоке как в сердце
щупальца и это
вдруг накрывает яростью и светом

тепло и холод. дурнота и блажь.
и сине-красный стриж как паж.
я пес я грыз я кость телёнок
я каторжный валет тапир и войлок
я крылья амфисбены кротость сучья
я сумрачное бешенство
запальчивость барсучья

порезами. царапиной. крестом.
крест накрест. быстро. резко.
во сне. на корточках. всем животом.
рыча. терзая. вслушиваюсь в вечность.

и хмурится дорога на века
ком в глотке
птица ворон
время петуха
весна весна уж твой февраль приходит

уже. и нет. еще. и может быть.
прости-прощай. и не за что. и нечем.
издохну на рассвете я бродя
по желчи
меж твоих легких
огромных как киты

Сергій Жадан (Харків)

***

Марат помер уві сні.
На початку березня, навесні.
Коли тануть сніги,
і ріки лишають свої береги,
як діти лишають батьківські доми
після тяжкої зими.

Марат тренувався на «Спартаку».
Мав техніку – вивірену і тривку,
мав треноване тіло, ходив із серйоз-
ним лицем,
був, мабуть, справді кращим бійцем
у напівсередній вазі,
носив наколку з Фіделем на лівій нозі.

Імам говорив, стоячи над ним:
«Пророк, - говорив, - ніколи не був

сумним.
Пророк знав – зло зжирає зло.
Буде так, як буде. Завжди так і було.
Ось і Марат матиме що сказати,
про кожну з власних провин.
Пророк і вигадав пневмонію
для таких як він».

Маратова мама мовчала в кутку.
Маратів брат слухав молитву гірку.
А коли імам поклав долоню
йому на плече худе
і сказав:
«Усе, що зникає, знову колись зійде»,
«Ніщо не зникає, - відповів йому брат. -
Я заберу собі капу, з якою бився Марат.

Я знаю, чому він помер.
Щоранку він бився проти своїх химер.
Щодня він збивав у кров кулаки.
Щовечора він відчував,
як згасають над ним зірки.
Лише найхоробріші з нас заступають

за цю межу.
Хто бачив його в рингу, знає, про що я
кажу.

Як може зникнути те, що є?
Що з ним робитиме той, хто все нам
дає?
Зникнути може хіба що страх.
Решта лишається в нас – молодших
братах,
які розбивають собі серця,
стоячи до кінця».

Брат відійшов убік.
Він був молодший на рік.
Марата вважав головним.
Всюди ходив за ним.
Тепер ось мовчав, відійшовши нараз,
і стримував сльози, певно, соромля-
чись нас.

Коли виносили тіло, почався сніг.
Падав з темних небес просто до ніг.

Імам ішов попереду, ніби мара.
Рання весна на цвинтарі – не найкраща пора.
Жінки починали плакати, а чоловіки
відчували, як тихо згасають над ними зірки.

***

І тому, що цю дорогу нам доведеться класти
до кінця, і тому, що дорога ця – не остання,
ми оспівуємо роботу, яка розділила нас на верстви і класи,
ми оспівуємо померлих, після яких залишається їхнє мовчання.

Ми будуємо цю дорогу між роз'єднаними містами,
ми її прокладаємо в спеку, вимощуємо в заметах,
перегукуємося в тумані впевненими голосами,
і ніколи не заощаджуємо на злості й сигаретах.

Тому що кожна дорога - це наші радість і втома,
тому що кожна зупинка - це наші тиша й самотність,
тому що ми завжди знаємо, хто нас чекає вдома,
знаємо, що таке відданість і що таке незворотність.

Кожному з нас буде що розповісти по смерті,
хоча жоден із нас не вірить в її можливість.
Небо нам нагріває наші куртки подерті.
Я маю серце, і саме тому розумію його важливість.

Я маю голос, і саме тому вмію порозумітись,
і ця дорога насправді може бути легкою,
бо над нею завжди висить теплий місяць,
і його завжди можна доторкнутись рукою.

І тому ми будуємо цю дорогу з тиші та глею,
протягуємо її, ніби нитку, лишаємо за собою,
між голосом і мовчанням, між небесами й землею,
між темрявою і світлом, між забуттям і любов'ю.

***

Море дихає чорним теплом,
розгортається, мов полотно.
І три комерсанта сидять за столом,
і порівну ділять сухе вино.

Туману встояне молоко
затікає до піджаків.
І перший збиває своїм кулаком
хрустких метеликів і жуків.

Бо в серці в нього пекучі вогні
палають невідомо чому,
і темна хвороба останні дні
роз'їдає легені йому.

Він уже знає, які дива
є в цьому мороці і молоці,
що значать насправді зелені сло-
ва,
наколоті на його кулаці.

Все, що він бачив – нічні міста,
портові крани і вантажі,
тривога, яка вночі вироста
і топчеться тобі по душі.

Все, що він чув – старі кораблі,
друзі, розстріляні впритул,
жінка, яка в готельній імлі
розповідає щось про Стамбул.

Тепер він у цьому тумані сидить,
і знає все, і йому все одно.
І другий завжди йому дасть кредит,
а третій запропонує вино.

І я хотів би в кінці життя
купитись на цей солодкий обман,
перш ніж відчалити без вороття,
перш ніж пірнути в чортів туман.

Сидіти й пити своє вино.
Дивитися смерті в просте лице
з друзями, котрі все знають давно,
знають, але не говорять про це.

Елегія для Урсули

Човни, завантажені іспанським часником,
по довгій дорозі ввійшли до порту,
обвішані водоростями, ніби фальшивим золотом.
Я знаю - цієї ночі до ранку
сухі простирадла пронизливо
пахли матроськими робами і смолою;
так як ніколи летіли зірки на побережжя,
і доки ти не прокинулась, човни, оминаючи бакени,
забивались тобі між пальців.

Що ти могла побачити перед тим, як померла?
Безперервність повітряного потоку не дозволяє
затамувати подих, безперервність дихання
не дає зупинитись, переходячи через кордони.
Що саме дозволено бачити наостанок
тим, хто має померти?
Десь на півночі материка починала громадитись крига,
і найглибші серця цибулин
на світанку холонули і зупинялись.
Чи ти розгледіла сніг в піднебіннях
рибин, які викидалися із води?

І чи упізнала ти ріку,
що тяглася вниз кам'яним рельєфом,
наче купа мокрих важких
простирадел?

В свої двадцять вісім
я пам'ятаю стільки імен,
про які вже ніхто не говорить в теперішньому часі,
стільки імен, від вимовляння яких
піднебіння забивається кров'ю і снігом,
що навряд чи наважусь говорити про тебе в умовний спосіб;
по-моєму, смерть - це ніби перейти з однієї
порожньої кімнати в іншу,
здіймаючи протяг, який вириває розетки
і вистуджує кров тим, хто залишився.

І юні хоробрі птахи з обвітреними серцями,
і хвилі північних озер, що стоять по горло в воді,
не наважуючись вийти на берег,
і високі дерева - позбавлені листя, мов громадянства:
повертайся туди, де на повіках тверднуть тьмяні перлини чекання,
де на пісках виростають водорості і солодкий тютюн,
де, не зрадивши прапора і не знайшовши спокою,

кожного ранку збираються юнги із затонулих човнів,
і над ними до ночі літають душі
розчавлених помаранчів.

***

Що можна сказати по всьому? Минуло двадцять років,
звідколи я його знаю, двадцять років як я уперше
побачив його спроби перекричати темряву,
заговорити її, виглядати впевненішим
аніж більшість оперних співаків,
сміливішим, аніж усі вони,
разом узяті.

Двадцять років, що минули, наповнили поезію
смертю і втратами, зірваними голосами й лютим
чоловічим віддихом, наповнили
повітря димом і втомою.
«Найкраще для них було б, якби ми всі
відмовилися від сказаного нами одного разу,
від того, що ми, зазвичай, забуваємо наступного дня», -
говорив ти, ламаючи зрушений
морок поезії.

Двадцять років вони ретушували ображене обличчя
Смерті, яка все не наважувалася заговорити
з нами, йшла за нами слідом всі ці двадцять
років, лютою і закоханою, невпевненою в собі;
уявляєш, як вона сходила зневагою,
слухаючи наш переможний крик під осінніми
деревами?

Як до нас можна було підійти,
коли стільки зірок падало довкола нас,
залітаючи до кишень і відкоркованих пляшок?
Як нас можна було взяти за руку й вивести
звідси, коли від наших голосів залежали
порухи місячного світла, виваженість
і довірливість вуличних котів?

Я знаю, ти завжди ступала за нами,
пізнаючи наші рухи й повторюючи наші слова.
Тобі ніколи не ставало духу просто
підійти й виправити нас у найголовнішому –
бажанні змагатися з місячним світлом,
бажанні не боятися його гіркоти.

Хай так все і залишиться:
двадцять років аматорської оркестровки,
ламаних мікрофонних стійок,
і читання віршів у сині комини
жовтневого неба –
ніхто й ніколи не погодиться
на неповну любов, якщо тримав
її всю в гарячих долонях,
відчуваючи, як вона народжується,
як помирає,
як народжується знову.

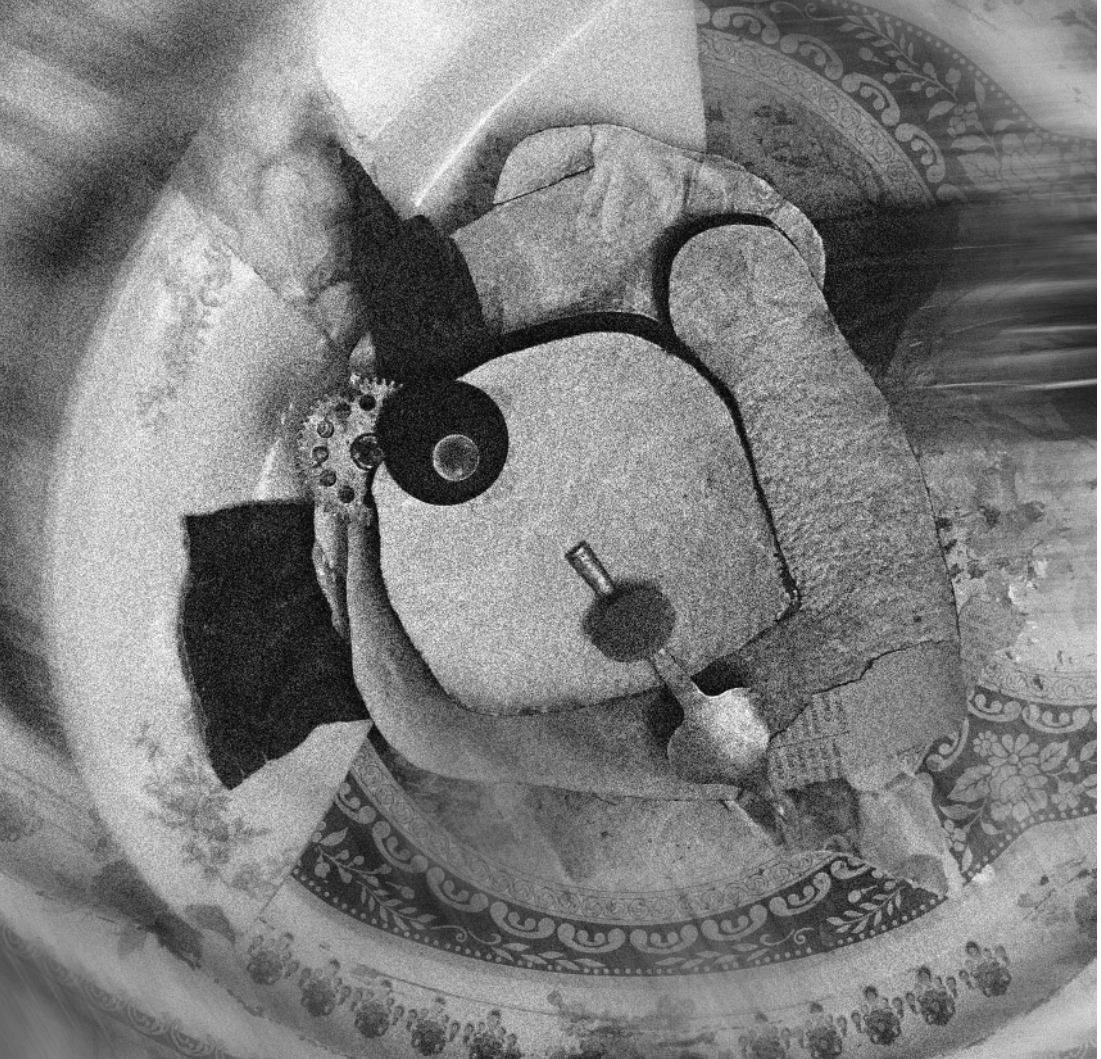

Олена Заславська (Луганськ)

О некоторых вещах трудно думать, говорить, а еще труднее писать.

Слово «рак» всегда вызывало у меня тайных страх и путаные мысли о смерти. Жизнь так устроена, что сталкивает лицом к лицу, с тем чего боишься.

Где-то я читала, что этот диагноз — не приговор, а объявление войны. Год я была в тылу, не на передовой, но знаю, как идет эта война, ни на жизнь, а насмерть. И как медленно мы сдаем рубежи — день за днем, видела, как уходит надежда, остается лишь ее тень, и она с каждым часом все бледнее.

Я видела, как важны маленькие, незаметные в повседневной суете, победы — прогулка летним вечером, визит друзей, вкусный ужин, детский голос на пленке бобинного магнитофона, который никогда больше не будет звучать.

Не было дня, чтобы я не думала о той, что стала для меня примером мужества и терпения в этой войне. Если бы я могла написать ей письмо, что бы было в нем? Пустая болтовня, новости, анекдоты, рассказ о ее родных и близких. Я бы

попросила прощения за тот последний миг, когда я могла, но не отдала ей тепло своей руки, - этот последний дар, который был возможен в тот момент. А еще я бы поблагодарила за то, что она научила меня любить и ценить жизнь, даже тогда, когда она не дает тебе ни одного шанса.

Тайна переписки - священна, поэтому тебе, дорогой читатель, остается довольствоваться стихами, гораздо более откровенными и эмоциональными, чем это эссе.

Лисенок под плащом

Что же ты плачешь и плачешь, мой маленький дождь,
Слезы свои неуклюже размазав по крышам?
Тополь уже облетел. Он нескладен и тощ,
Словно мальчишка со связкой тетрадок под мышкой.
Что же ты плачешь? Все будет у нас хорошо.
Я вот не плачу. Ни вздоха, ни крика, ни стона.
Хочешь, откроюсь тебе, у меня под плащом
Боль моя – рыжий голодный лисенок.

Дороги, которые нас выбирают

Дороги, которые нас выбирают,
Давно пролегают
За пределами рая,
За пределами дома,
За пределами детства,
Где все знакомо.
И с каждым ударом сердца
Мы удаляемся в лес,
Где с кисельными берегами
То ли Стикс, то ли Донец,
То ли река, что зовется Луганью.
И каждый из нас горяч и отчаян.
И мы то брассом, то баттерфляем
Плывем, и каждый представляет, что он Чапаев.

Мы станем рыбам
Удобным кормом,
Мы станем илом,
Мы станем торфом,
Мы станем мифом,
И анекдотом...

Но кто-то все-таки выплывает, -
И слава Богу.

И он проложит свою дорогу.

В пути

Сколько было пройдено блок-постов
В этой войне между смертью и красотой,
Между мною, идущей, и тобой, говорящим: «Стой»,

Сколько было найдено крепких строк,
Что насквозь пробивают висок,
И забываешь, кем был твой Бог

И где он есть?
Скрылся или воскрес?
Шел рядом, да вышел весь!

Может это только инстинкт — идти,
Не успевая сказать: «Прости»,
Как молитву читая стих

О том, что жизнь бессмысленно коротка
И все что есть — красота цветка,
Встреченного на пути.

***

Кузнечики, как брызги из-под ног, –
Зеленые и звонкие. Бегу я,
А кажется, лечу. Восторг
И радость, как от поцелуя.

И кажется, что было так всегда,
И кажется, что жизнь и счастье вечны.
И потому порой мы так беспечно
Идем по краю бездны в никуда.

Майское-райское

В ароматном облаке под райкой,
Что была вся в розовом цвету,
Я с любимым встретилась украдкой
На один короткий поцелуй,
Чтобы помнить, чтобы долго помнить,
И ему сказать: не забывай.
Провела нас жизнь по самой кромке
Счастья через май.

***

Стекала музыка с берез
Весенней ласковой капелью,
И я подумала: “Не верю,
Что умирают все всерьез”.

И я сказала: “Не умру!”
И сердце застучало звонко,
Как ливерпульская четверка,
Деревья пели на ветру.

Пусть печаль будет светлой

Пусть печаль будет светлой, как небо в июле,
А прощанье коротким, как день в декабре.
Наше детство осталось на старом дворе,
Где мечты сумасшедшие наши заснули,
Где качели взлетали до самых небес,
Где орехом неспелым я красила губы...
Мы взрослели, но как же несчастны мы без
Этой сказки, которую смели придумать.
Что осталось? Лишь фантики мятных конфет,
Связка писем к тебе в запредельные дали,
Только там не случается светлой печали,
Но тебя там давно уже нет.

И если будет встреча, то когда?

Л.П.Б.

И если будет встреча, то когда?
И где? А может быть не будет?
Что если после смерти пустота?
Песок и глина? Плодородный гумус?

И остается, только память, что саднит,
Как рана не затянутая кожей.
А может быть, мой ангел прилетит?
И подорожник ласково приложит?

Последняя рыбалка деда

Такая тоска и отчаяние,
Что слова обретают иное звучание
И значение.
Видимо, лучше было б молчание,
Чем красноречие,
Но не молчится,
Наверное, это нервное,
Сегодня Донец
Стал подобием Стикса.
Не верила,
А знала, плывет не моторная лодка,
А челн Харона,
И в черное, черное, черное, черное море,
Мимо сумрачных терриконов.
А в лодке мой дед.

Я смотрю ему в след и не плачу,
Просто кажется мне,
Он всего лишь плывет порыбачить.

Кофейный синдром

В одно из прекрасных утр,
Проснешься ты - стар и мудр,
Встанешь с кровати, устав от ночных
Камасутр,
Накинешь халат на плечи,
Возьмёшь свою джезву,
Заваришь себе покрепче,
Сядешь в кресло.
Что еще нужно
Для полноты бытия?

На поверхности кружки
Темная полынья.

Затягиваясь поглубже,
Как в фильме Джармуша,

Ты падаешь в омут,
Пока за плечо не тронут.
Что гадать на кофейной гуще:
Кто виноват? - Пушкин!
Что гадать, почему ты никем не понят!
Потому что ответов нет,
Или они банальны,
Потому что счастье -
Это то, что сейчас,
И каждый рассвет,
Заходящий в спальню,
На шаг приближает твое «Прощай».

Маме

Наваливается усталость,
Казалось, осталась малость,
Чтоб сердце мучительно сжалось
В железном спазме,
И звонишь маме,

И говоришь: «Я ламер,
Лох...
Я не понимаю,
За что мой бог
Не слышит молитв,
Кивает нимбом,
Молчит, глядит-
Мол, иди, но помни, что пути мои неиспове-
димы.
А мы внизу, мама, будто мимы.
И где оседают слова, на каком из фильтров -
На жестком диске, на нежной лире,
В бутылке спирта?»

А мама в ответ: «Я же говорила,
Мы будто рыбы,
И то могли бы, и сё могли бы...,
Но проглатываем наживку
И радуемся, что живы».

Я соглашаюсь, и ко мне возвращается сила.

Мгновение осени

Ветер струится волнами по реке,
По бурым бревнам, плывущим вниз,
Бьет по щекам девочку, прибежавшую налегке
Посмотреть на птиц,
Тонкие ножки её в резиновых сапогах,
Мамина куртка изношена и велика,
На пеструю юбку прицепился репьях,
Но в глазах синева и печаль. И она легка!
Так легка, что можно пристроиться в клин
И лететь на юг.

Таких мгновений так мало нам дарит жизнь,
Когда чувствуешь, как невесом и свободен дух.

Я напишу...

И не чернила, а вода,
И не перо, а ветка клена,
Я напишу тебе, когда
Мне будет нестерпимо больно.

Я напишу, а ты прочти,
Хоть мельком или между прочем,
Когда придут мои дожди
С осенней запоздалой почтой.

Лунатическое

Я лежу на спине,
Прислонившись к луне,
И смотрю, как ты дышишь во сне.

Я заснуть не могу,
Я твой сон стерегу,
Вдруг спугну с твоих губ

Неосторожным касанием
Бабочку дыхания.

Земля на подошвах

Земля, что прилипает к моим подошвам,
Земля, по которой детские ходят ножки,
Сначала неуверенно, за руку, шаг-шажочек,
Потом вприпрыжку, бегом, не догнать, что есть мочи...
Она для них опора всего лишь,
И потому я пишу эти строчки.

Сын!

Земля, что прилипает к твоим подошвам,
Хранит все тайны о нашем прошлом,
Знает недавнее и давно былое,
Она бережет имена героев,
И героев Крут и Молодогвардейцев,
И без вести пропавших, безымянных, никому не из-
вестных,
Она стала им последней постелью,
Пуховой периной, ковыльной степью,
И нам, похоже, лежать в ней тоже,
Так береги ее! Я знаю, ты сможешь,

Пока ты молод, пока живешь ты,
Пока она прилипает к твоим подошвам.

Когда дети твои, играясь совочком,
Назовут ее умным словечком «почва»,
Не забудь сказать: «что посеем, то и по-
жнем мы»,
Объясни, что она полита не только до-
ждем, но и
Нашим потом, и нашей кровью,
Ведь если ты говоришь с любовью:
«Родина, ненька моя, Батьківщина»,
Они тоже скажут: «Моя Украина».
Потому что нет ничего дороже,
Родной земли, на твоих подошвах.

Рожденье крыл

Мы часто говорим: ”О, Боже,
Спаси, помилуй, огради”.
И каждый среди нас как может
Несет свой крест: кто на груди,

На толстой золотой цепочке,
Кто на спине, почти без сил...
Хрустит и ноет позвоночник,
Предчувствуя рожденье крыл.

Помню

И если память - быстрая река,
Не перейти, а тихо раствориться,
Как призрачный кораблик сахарка
В стакане, что приносит проводница,
Стать облаком прозрачным. Выдох-вдох -
Пунктир незримый твоего дыханья.
Я здесь, я рядом, где-то между строк,
Уже не голос даже, а молчанье.
И в шуме жизни, громче чем набат,
Где в общем гуле каждый голос тонет,
Есть тишина - она внутри тебя,
Она и называется: «Я помню».

Цветут сады. Зеленые поля...

Посвящаю дорогой Н.
Цветут сады. Зеленые поля,
Как море необъятны. Разнотравье
Дурманит ароматом и земля
Прекрасна, не по-бабьи,
По-девичьи, той первой красотой,
Что отцветает быстро, не прощаясь,
Метелью белоснежных лепестков
Уносится, но остается завязь.
Приходит зрелость. Созревает плод.
Хлебнет он бурных гроз и тихих ливней,
И для него настанет свой черед
Пасть в эту землю, чтобы те, другие,
Что будут после, расцвели весной,
Все мертвое и косное отринув,
И беспощадной юной красотой
Твердили о триумфе жизни миру.

Светлая поэма

Посвящаю моим родным, которые рядом и которые не здесь

Иногда меня спрашивают, что ты можешь сказать этому миру,
Прекрасному и безобразному, обыденному и неизвестному,
А я говорю: каждый день мы творим
Поэзию,
Иногда не замечая этого.
Стремимся к свету.

*****свет**
Любимый, ты помнишь?
Мы в темной комнате,
Земля — наш снежный ком
Мы на него намотаны, вдвоем
А сверху — будут сотни поколений,
Потом, ну а сейчас — «скрещенья
рук, скрещенья ног, судьбы скрещенья».
Совпали половинки паззла
И демон два крыла вздымал крестообразно.
А может ангел. Но напрасно.
Все изживается. Рутина, будни, быт.

И страшно то, что можно все забыть и дальше быть,
И дальше плыть, а я желаю воссоздать весь этот пыл
И трепет бесполезный,
Что после завтрака, наверное, исчезнет,
Строкой поэзии, в себя вмещая бездну.
Да будет свет. В начале и в конце.
Он будет путь. Он будет цель.
И эпицентр.
И пусть глаза твои сияют и лучатся.
И пусть начнется, что должно начаться.

***** небо**
Ее дом огражден
С четырех сторон.
Она в нем живет, пьет бульон,
Смотрит на птиц, прилетающих издалека,
Ищет очертания лиц в меняющихся облаках.
Вон то облако, как дельфин, цвета василька.
Док не фотограф, а делал снимок ее груди:
- Так, замри,
Головой не верти,
Подбородок вверх.
Она верит,

Что все у нее впереди -
Может месяц, а может и три,
И вовсе не верит в смерть.
Это облако,
Из чего оно соткано?
Из первого вдоха,
Когда легкие
Распускаются, как бутоны
Или из последнего выдоха,
Когда кажется, что нету выхода,
И никогда не было,
А есть только небо.
Она смотрит трейлер,
Не зная, увидит ли фильм.
Все меньше доступных предметов,
И мир,
Что был бесконечен - конечен, конечен, конечен,
И сжимается до размеров Земли.

*****земля**
Встретить ее с открытым забралом?! -
Ерунда, а если в день по капле, в неделю по полстакана,
И «через 2 месяца ее не стало», -

Вот где ужас,
Не то что заснула и не проснулась, -
А живьем превращаться в гумус,
Сливаться с ландшафтом,
Падая в страх свой,
Как в темную шахту.
Однажды развив такую скорость,
Что Землю на вылет, будто висок
Пулей из Кольта. И в космос.

*****звезды**
А в космосе что? Тишина и вакуум.
Или звезды и совесть, у Канта как там?
Она парит без скафандра, как ангел.
Мы тоже летаем, мы - космонавты!
Чуть выше, чем на картине Марка Шагала:
«Влюбленные над Земным шаром».
А она - теперь всегда где-то рядом.

*****птицы и рыбы**
Так это и бывает:
Сначала летаем,
Потом залетаем.

Наморщив лбы,
Думаем: Быть
или не быть.
И глупо восклицать: «Фак!»
Остается фактом
факт.
Он уже живет.
Плывет, как длинношеее йо-йо,
В животе моём,
Как гуппи,
А живот, будто
Купол.
В околоплодных водах
Все спокойно.
Иногда по поверхности проплывает ладонь,
Словно лодка, -
Мы выбираем имя.
Скоро разрезан будет канат пуповины,
И он уплывет в открытые воды мира
Сказать ему новое слово.

*****люди**
Если бы слово было материальным,
Что сказала бы я, выходя из спальни?
Доброе утро, Ваня,
И доброе утро, Дара!
Жизнь сделала мне подарок -
Дала мне вас, дорогие чада.
Пусть же утро всегда будет добрым,
Даже если дождь барабанит по стеклам,
И ночь кажется бесконечно долгой,
И невероятно трудной,
Но после ночи всегда наступает утро,
В этом есть справедливость, радость и мудрость.
То, что кажется нам простым и закономерным,
На поверку оказывается самым ценным,
Я желаю вам доброго утра и доброй цели,
В которую это утро стремглав несется,
Потому что, если все в сравнении познается,
То жизнь без цели — как день без солнца.

Олег Короташ
(Львів)

Ненаписані слова

Завтра католики святкують Різдво.

Кажуть, що для правильного відображення письменнику потрібно перевтілитися. А що робити з темами де неможливо перевтілитися, якщо прибрати звідти гру. Є гра, де неможливо грати. Єдине, що залишається мені (людині? автору? поету?) – це згори розкритої сторінки провести долонею до низу і уявити, що літери раптом зникли і залишився чистий лист.

Я сьогодні говоритиму з поверхні чистого листа, як зі спроби ненаписаної сторінки життя. Не хочу тішити себе ілюзією, що на когось це справить враження. Мені зручніше говорити і думати метафорою. А прозовий есей побудований на метафорах – це завжди гра; в іншому випадку – Маленький Принц так і залишиться тим невиправним ідеалістом у світі дорослих людей, котрі ніяк не можуть розгледіти, що у середині намальованого пуделка є ягнятко, і нам конче потрібно домалювати туди шпаринки аби зайшло повітря і ягнятко мало чим дихати.

Світ дорослих не залишає нам жодного шансу. Намальований кубик залишиться кубиком, ягнятко задихнеться, принц сиротітиме невиправним ідеалістом, сторінку буде заповнено літерами, і годі побачити, що ці літери – це сліди прожитого життя: десь велика літера, десь маленька, а десь – пробіли.

Найгірше те, що з настанням зими ніхто не помітив, – як долоня провела поверхнею планети і залишився чистий і білий світ. У цьому для мене полягає ідея Різдва. Нам вкотре залишають чисту сторінку, а ми вкотре потрафили там наслідити.

Наведу приклад...

Цього року розкололося дзеркало і відійшов один із братів Стругацьких... Думаю, що так напише письменник на тему відходу побратима у Вічність, так би мовити – шлях душі через еволюцію містичних уявлень людства. Об'єднавчою метафорою має бути ідея, що Тарковський режисер «Дзеркала» і «Сталкера» – фільму за мотивами повісті братів Стругацьких. Але переглядаючи кілька разів той другий фільм, я вкотре дивувався найсильнішому враженню – кількахвилинному монологу дружини головного героя. Усі інші важливі питання твору раптом стали другорядними. Я не знаю що це: поразка Тарковського як режисера, чи перемога Фрейндліх як актриси.

Пізніше я зрозумів, що слова героїні – це був єдиний у

фільмі монолог живої людини. Одні бачать півпорожній келих, інші бачать, що цей келих наполовину повний. Але що є важливішим – трагедія однієї людини чи соціальна драма суспільства?

Навряд чи відхід Бориса Стругацького став трагедію для суспільства, але беззаперечно, що смерть суспільства була абсолютно прочутою самим Стругацьким. Бо суспільству не потрібні сталкери, а якщо і потрібні, то лише заради цікавості потрапити в заборонену зону.

Є ще одне запитання – чому апокаліптичність світу є обрамленням троїстої, до фатальності релігійної канви сюжету: професор (батько) хоче знищити Зону де збуваються мрії, аби врятувати світ від людських бажань; письменник (син) – завше іронізує та сприймає усе якось несерйозно, і сталкер (дух) таки рятує територію і повертається до людей...

Постійно подорожуючи країною скажу, що життя однієї людини важить більше. Хоча б тому, що соціум – це глиняний монстр, гідра, де за втратою голови завше виростуть інші. Ці голови глухі і сліпі; монстр пожирає сам себе цього не помічаючи. Монстр навіть уміє читати і писати, і щонайгірше – він говорить узагальненнями про конкретні речі.

Думаю, що саме у цьому перевага життя над творчістю – людина має душу, а письменник завжди описує статистику. Соціум не описує нічого, лише ставить відмітку у графі: народився, одружився, помер. Можливо, саме тому я перестав

сприймати сучасні романи – цю високопарну маячню про життя, де заради художнього стилю вивертається нутро смерті.

Страшно порівнювати життя людини і художню творчість, але я вимушений це зробити, бо видавець окреслив саме таку тему. І для мене це єдина можливість донести справжність того, що хочу сказати до того, хто це читатиме. Звісно, що це буде моя поразка.

...Мене попросили написати слова для сталкерів, слова що мають дати якусь надію тим, хто вже не зможе повернутися. І доки писався цей текст – я кілька разів вкорочував собі життя цигарками. Еге ж, звучить дуже обнадійливо, але до жаху солідарно.

Якось мені довелося декламувати власні вірші у військовій частині. Після виступу підійшов замполіт і сказав, що один із солдатів дуже хоче зі мною порозмовляти. Я погодився. Одним із запитань молодого чоловіка було те, чому пишу такі сумні теми. Мовляв, життя у них не досить яскраве, хочеться більше позитиву тощо. Пригадую, що відповів йому наступне: «Якби до вас приїхало одночасно десять поетів, то дев'ять із них позитивні. Мабуть, вам зі мною просто не пощастило...». Такою відповіддю я не хотів пожартувати. Розповідаючи про важке життя у казармі, солдат не розумів – що таке жити у хоспісі.

Тому, усе написане мною вище так і залишатиметься

чистим листом. Бо у світі найсильнішими поводирями є не кимось написані фрази і книжки. Найважливішим є живий голос, сказані і почуті слова: «люблю», «обіймаю», «бережи себе», «ще побачимось». Вага таких слів є однаковою для будь-якої території, навіть тоді, коли це територія у території. Навіть тоді, коли ця наївна спроба не буде почута суспільством.

Навіть тоді, коли розбивається дзеркало. Втім це означає, що десь угорі потрібна допомога, аби з приходом зими планета на долонях ставала чистою.

2012

Казка

останній лист з безсніжної зими
залишиться в конверті невідкритім
і листоноша до замку убито
вкарбує погляд повен сивини

як човен в тьмі гайне курець у ніч
мов парк замало повен ліхтарями
мов тьма котра розверзлася світами
всесильна більше милості облич

мов ангел як причинний через ліс
не спинить поїзд нами незнайомий
коли роз'їдемося з болем до судоми
до відчаю і спротиву коліс

і я напівбезумний у снігах
гукатиму до машиніста: «Їхай! Їхай!»
не розпізнавши над селянські стріхи
тепло осель у коминів димах

не розпізнаю ангелів-гінців
і миле місто за яке пропасти б
як злодій що збирається украсти
скрадеться в протилежному кінці

і лист останній теплої зими
залишиться в конверті невідкритим
як непрочитаний волхвами витвір
сумного сліду за Різдвяними саньми

2010

Політ над містом

залишається кілька годин до порожнечі
але спочатку переломлю хліб і роздам голубам
нехай ці апостоли рознесуть звістку
і я зовсім не вірю що хтось із них зрадить
бо голуби щирі коли підійшовши воркочуть
і щирі коли торкаються голівками моїх долонь
їм не потрібно жодних чудесних перетворень
і навіть коли самотність перетворює воду на горілку
вони уважно дивляться своїм пильним оком
а потім повертають голівки і дивляться знову
наче не вірять то́му що бачать і не вірять то́му
що брами міста можуть впустити і випустити
що брами душі можуть впустити і випустити
що брами очей можуть впустити і випустити
що брами слів можуть впустити і випустити
що брами тіла можуть впустити і випустити
що брами серця можуть впустити і випустити
того хто приїхав не проповідувати а прийняти
любов у котру вірив так як узагалі можуть вірувати
пригадуєш якось ми удвох прийшли до синагоги
нас тоді не впустили чи то охоронці чи то торговці
бо запитали хто ми є і чи ми є «їхні»

я тоді ще пожартував що церков багато а бог один
але що робити коли жінок багато а ти одна
бо жінка це не синагога і обрізаних не шукає
але сьогодні я стою пред тобою як синагогою
розуміючи що торговця із тебе я не вижену
для цього потрібно бути Назореєм
а я лише земний чоловік і нестиму свій земний хрест
яким не порятую жодне людство проте вірю
що можливо порятую кілька загублених людей
котрі стоячи на межі прірви цього не робитимуть
хоча б тому що дочитавши тут нашу із тобою долю
зрозуміють що мені так само було погано і гірше
але я вистояв бо ще не дійшов кінця дороги
тієї дороги де не кров віри і де не карма на наших дітях
це дорóга душі що летітиме понад усі порожнечі
і твоя душа за моєю не шукатиме звідти втечі

2011

Карпатська елегія

колись наше більше ніж двоє прийде до ріки
в нього буде твій погляд і напевно мій спокій
русим Руссю волоссям продовжать віки
споконвічних джерел Божу толоку

тиша буде така як форелі стоять в течії
всі потоки – гуцульські, пісні – від лемкині,
різьбитимуть вічно на шкірах змії
артефакти буття і життя воєдино

якби я посмів милий Боже якби я посмів
дочекати листочком летючим пером соколиним
як дерева по смерті дочікують спів ясенів
у трембітах на свято приплоду маржини

аби дочекати і знати що ми не пройшли
наче рисова повінь не впали снігами зі стебел
і будемо поруч – вже дві непорушні скали
серед гір що батьками тримають нам небо

2011

Міст Понте Веккьо

Коли зустрів подорожник, він зріс в шпарині
між бруку, що веде на древній міст,
земне життя пройшов до половини:
вже менше лірик, більше мораліст.

А що, – говорити про це у пеклі?
Додайте кохання за бізнес-планом,
і нікому буде гатити греблі.
Поети – в лірику; покидьки – в храми.

Нам вили, як граблі. Бо то з переляку
ракеті в туманах спустили віжжі,
і знов повторили Катин полякам –
звитягою дурнів над бездоріжжям.

Зростай, подорожнику! Дні короткі,
наче відстані між поїздами.
Я писав про нитку – Донбас-Солотвин...
Сьогодні це нитка між казанами.

Ти помреш, подорожнику. Хто раніше!..
Я би вишив тебе, наче герб, на шкірі.
Але шкіра – тлінна. Душа – ще гірше, –
бурдюк з лайном, хоча, ніби, вірив.

Мовчиш, подорожнику... Дай присяду
поруч дороги. Скажи що-небудь.
Ряд випав з мене, чи я – із ряду...
Сьогодні вислухай, словом не гребуй.

Кажеш важливо – туди дорога –
у котрої немає стін, –
дорога єдина, як тінь одного...
Чи справжній шлях, – це шлях з колін.

І що символи світу – блудниця і митар –
коли міст перейшли – Єва й Адам.
Під мостом ріка, наче піт, що витер
по сотворенні світу своїм волам.

Від сотворення світу що змінилось:
Вавилон? Єрихон? Содом?
Трикутник і циркуль, як контур вилиць,
де в очах – чорна ртуть колон.

Але тссс... про це можна лише шепотіти
тихше шелесту суконь набожних дам,
що моляться в храмах за армії світу,
від котрих врятуватись хіба голубам.

І летять голуби, наче вісники радять, –
несуть листоноші сльозу тирану.
А що б написала Алілуєва Надя
у листі до фройляйн Єви Браун?..

2010

Бартка

на весіллі молодшого брата
я захмелів
і хотів танцювати аркан
але розсміялися хлопці
вони танцювали рок-н-рол

якби Елвіс Преслі був гуцулом
світ би не вздрів
сиві сливи паданиць-бомб
у садах Югославії
і поґвалтованих жінок Абу Грейба

бо аркан постав із потоків
коли чоловіки різного віку
переходили бистрину убрід
і трималися спільно за плечі

і коли одного зносила вода
інші його викєгали

так
народжувався

танець
і
усвідомлення
брата
2010

Блюз

люди котрі не здатні кохати
також щодня прокидаються вранці
також щодня ідуть на роботу
люди котрі не здатні кохати
також хочуть бути щасливими

і коли я ходжу вулицями
я дивлюся у їхні очі
і бачу там вічну смугу самотності
людей котрі не здатні кохати
людей чиє серце закрите

чому так буває і хто скував
їхні пристрасті у лід одинокості
чому муха пнеться віконною шибкою

до повітря і буде робити це вічно
доки не загине між склом

чому ми щоразу здіймаємо голови
за птахами і дощовим небом
наче нам самим чогось бракує
і що керує тугою незвіданого
у серцях порожніх обіймів

людей котрі не здатні кохати
людей котрі не здатні розгледіти
що вони приковані до нас
а ми приковані до них
серцями порожніх обіймів

2011

До Анни

Теплої ночі в оній країні...
Будиночок на вулиці класиків. Впору тіні
заспокоїтись врешті, хоча б для сну.
Щоб дерева над тінню схилили віти,
як Вічність схилялась колись над світом

і светрик сузір'їв плела йому.

Так світ поставав із її долоні:
земля стала твердю; моря – солоні;
в потоках – форелі, у долі – мить...
Та щось відбулося в раю між ними, –
що сивий Дніпро гне донині спину
і Вісла, мов Лета, у снах шумить.

Проте, не відомо хто більше схибив:
ангел чи доля – стріляй на вибір...
Сосни чи міст... перехрестя... ріка...
Ймовірно сузір'я тоді поволі
майбутнє їм постелили в полі,
напившись повітря, як молока.

Найбільша провина Творця в людині –
це здатність кохання зрости з полину.
Так діти зростають з під серця – в пах.
А поки мужі пнуть Софійські бані, –
дівчата змивають гріхи в Йордані
і плачуть свекрухи на рушниках.

Теплої ночі в оній країні
в будиночку на вулиці класиків, тіні (тіні!)
заспокоїлись врешті, немов для сну...
Та подих у тишу ввійшов тонкостанну,
і тінь понад тінню схилялася, Анно,
щоб викрасти з раю тебе, одну.

2008

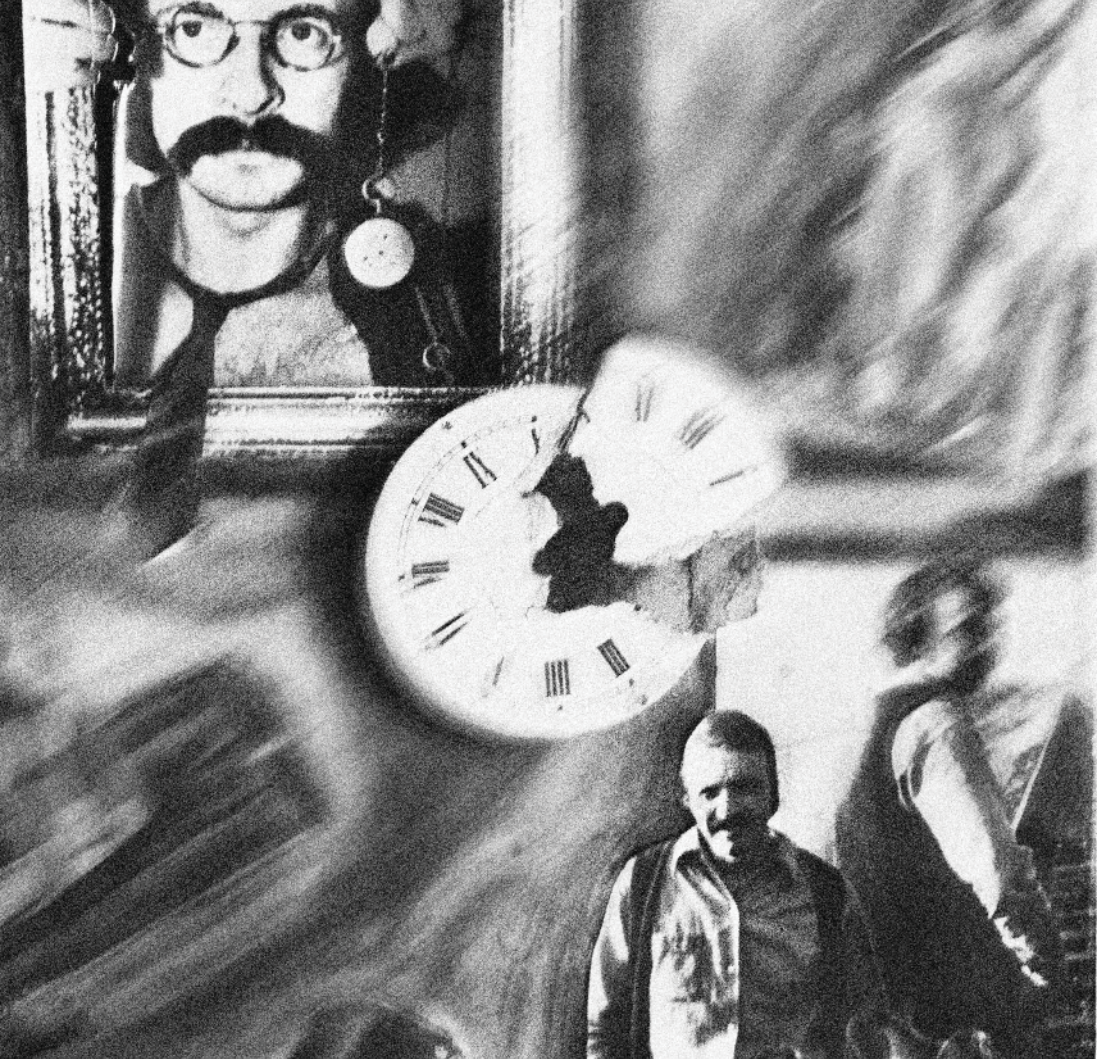

Мирослав Лаюк (Івано-Франківськ)

Здоров, діду Петре!

Ти любив листуватися. Згадую тепер, як баба Катерина показувала нам листи, які ти надсилав їй з армії; щоб їх прочитати, треба прикладати дзеркало; а ще там багато символів, які могла розшифрувати лише вона. Дід Никола теж писав бабі Гані з армії – віршами.

Я дуже рідко пишу особисті листи, бо тепер інша епоха. Але ти жив у другий час – і я буду звертатися до тебе по-твоєму.

Я мало знав тоді про смерть. Та і тепер мало тямлю, але хоча б знаю, що таке є. Смерть буває різна. Коли вмирала одна наша родичка, на цвинтарі всі жартували і ніхто не плакав; у неї не було дітей, свого чоловіка вона колись прогнала, а в останні роки життя вона страшно пила і веселила сусідів, хоча була людиною досить щиросердною. Коли вмирала наша баба Катерина, твоя дружина, то сумувало багато людей, бо вона була дуже доброю, розважною людиною, яку всі любили і поважали, а в тяжкі хвилини зверталися за порадою. Коли вмирав ти, діду, ми з хлопцями пішли до сусідів дивитися телевізор, де показували якусь із серій “Тарзана”

чи “Ксени” – не пам’ятаю. ...Бо не знав тоді, що буває смерть. Звісно, в “Тарзані” чи “Ксені” вмирали різні негідники. Вмирала також свиня, яку ти прив’язав біля клуні, почав різати, а вона зірвалася зі шнура і бігала з ножем у горлі по саду, аж поки не впала під яблунею. Вмирали пташечки і їжачки, кури і риби... Але не ти! Ти не міг померти. Коли я почув від старших, що в тебе рак, то довго не міг зрозуміти, де ти його ховаєш. Виявилося, що в легенях.

Так от, коли ми дивилися “Тарзана” чи “Ксену”, ти, як говорила моя мама, казав, що дуже сильно не хочеш вмирати. Ну, звісно, не хотів! Ще би! Тут ти залишав худобу, за якою ніхто крім тебе не вмів правильно доглядати, дві мисливські рушниці, які ти брав на полювання або, напившись, ішов стріляти депутатів, а також купу друзів, які часто до тебе приїжджали і надовго затримувались.

Ти казав, що дуже хочеш жити. Тобі залишалося два місяці – і ти їх прожив їх як завжди: насичено, розмірено і разом з нами – так, наче нічого й не мало статися, наче житимеш ще довго-довго. Подруга моєї мами Стефа, коли ми прийшли до неї востаннє, казала, що їй дуже добре; єдине, що її турбувало, це те, що у неї ніби кровоточили ясна, хоча насправді це були частинки її нутрощів – її теж забрав рак. Люди іноді не вірять у можливість власної смерті.

Хоча ти багато не встиг, діду, але багато що ти успів зробити. Мені щоразу розповідають про тебе нові і нові історії.

В тебе є чотири дочки, а ти завжди хотів сина. А тому дуже любив своїх внуків, які переважно були хлопцями. Вчив нас стріляти з рушниці, викурювати лисиць з нір, колоти дрова і садити дерева.

Люблю циганів за те, як вони собі усвідомлюють смерть. На похоронах вони танцюють і веселяться. Так було і в наших краях до початку минулого століття, ще до християнства. Мені здається, що коли хтось за кимось плаче – це є швидше плачем над самим собою, бо хіба не виглядає егоїстичним, коли хтось відходить в кращий світ, а ти не хочеш його відпускати, бо без нього буде зле тобі.

Я мало знаю про смерть. Вище я писав, що тепер мені відомо, ніби вона є. Але тепер це виглядає абсурдним. Бо хіба можна писати листа до того, кого нема. Якщо ти є в моїй голові – то ти точно не вмер. Бо смерть починається після забування. А ти занадто живий і зримий. А ти надто великий, щоб про тебе не пам’ятати.

Цей схід

у моїх руках в’яне трава
у моєму роті сохне вода
обсипаються птахи з дерев
тріщить дерево скрипки
клямки іржавіють

я не спав цю ніч
бо якби заснув – спав би сотню літ –
так мені сказав
бомж біля метро

хмари мчать на схід
коні мчать на схід
ріки мчать на схід
перед сходом сонця
та чи буде схід

у моїх руках в’яне трава
у моєму роті сохне вода
у моїй голові світова війна
а ти як та стіна що їй байдужі слова

припиняй цей цирк –
напиши роман винеси сміття
випади з вікна

Чому лев синій

мертвий лев на площі святого марка
його побачили після повені
ти будеш боліти вище карка
якщо твої очі левом повні

синій лев на площі святого марка
не стій у воді бо до ніг приростають мідії
не стій на землі бо до губ приростає
цигарка
а вгорі небеса розквітають як індія

ти будеш втікати як колись – від мину-
лого
мов бабка від коропа й короп від солі
і в синім соборі тебе притулять
набухлі груди якоїсь святої

а мабуть не варто вже далі бігти
застигнути мов скам'янілий короп
і разом з левом собором і містом
по міліметру ставати морем

Далі

ця розмова закінчиться коли я захочу
але ми дальші за цю розмову
бо є дороги які вибирають самі
хочеться цього чи ні

коли йшов побитою дорогою до траси
і ніхто не хотів зупинитися підвезти
нижній шар неба відривався від верхнього
синьо як перетиснутий палець –
і я зрозумів що нема у мене жодного пальця
щоб тикнути у таке небо

назустріч ішла людина
я глянув назад і там теж хтось був

хтось був на мене поглядом
а по боках іржаві ожинники
і той хто попереду був богом
а той за спиною – розбійником

може коли я закам'янію
вони пройдуть повз або наскрізь –
що ж
наразі стоятиму

чи й це теж мені вибрано –
стояти – вертикально – як написано в якійсь старій книзі –
старій як голгофська смоківниця –
вертикально стоїть палиця кинута в річку
коли риби так густо
що не можна втопитися

Якоїсь землі

птахи відцвіли і жовта трава
чорніють жуки з-під копит листків
на спинах лежать зі складеними тричі навхрест лапками

голос з-за дерев –
то старі струги що ховають лики глибоко в каміння
і хрящі хрустять
з-під води

знаю так було і хрустять жуки всохлі на землі
і хребці стругів срібні
знаю так було бо хрустять в мені кістки

знаю так було якоїсь землі
де постала музика
без якої ми
мокрі і мілкі

Тримати

вода не триматиме довго
бо ти не водяний горіх і не човен і не ісус
градус наступного занурення
це приклад того
як повітря стає все вищим від тиші –

вищим від тиші: як перелітні птахи – від грудня

якщо ти на середині озера
і треба зробити вибір до якого берега плисти
пам’ятай про третій шлях вниз
але забудь про четвертий
байдуже – вліво чи вправо чи вниз
але не четвертий шлях

он дика качка: римує слова і вирази:
нересниця ніч як каплиця не спиться і знайдені лиця
вона може в усі чотири сторони римувати
а ти як пляшка порожня і ззовні вимита
римуєш слова і вирази: горло і дихати важко
чи точніше неможливо дихати

придумай мені ім’я яке починається з а
а я придумаю тобі з усіх букв одночасно – і тому: імена
придумай мені пошвидше ім’я бо смак води наче смак вина
бо більше не бачу свого лиця
як човен не бачить свого гребця
як вуха не бачать під озером дна

Тінь у річкових заростях

верба і вільхавільха і верба
а також осот очерет лопух м'ята
але найбільше – верба і вільха

пройшовши ще далі не зупиняючись щоб витрусити із взуття пісок
пробравшись крізь зарості
переступаючи невеличкі болота з жаботинням та мальками риб
але переважно – з жаботинням
пробираєш зелені зарослі
а там – качка-дичка – сіро-коричнева
з дзеркальним переливом
вона перелякано здригається але не летить не втікає
вона прикована до гнізда своїм тваринним інстинктом
вона дивиться тобі в очі поглядом
який здавався тобі знайомим
поглядом богородиці

і тоді ти вибираєш міцну гілку
розмахуєшся
і лупиш нею з усієї сили по качці
вона відкидає крила голову

вона навіть не встигає скрикнути
ти б'єш їх з такою ненавистю
що шкіра нагрівається і стає червоною
а ніздрі розбухають і очі теж наливаються кров'ю

ти кидаєш мокру гілку у кущі у надто незвичні
 у цьому місці зарості осоту
і йдеш

верба і вільха вільха і верба
а також осот очерет лопух м'ята
але найбільше – верба і вільха

чому тобі іноді хочеться підпалити церкву
і спостерігати як вона горітиме

Дерева

твої дерева живі дерева
корінням зшиті з тілами предків
у страсний тиждень з кори б'ють кров'ю
виходять лики

твої дерева живі дерева
на птахах грають як оркестранти
без диригента на скрипці іволг
маестро липа

твої дерева живі дерева
в обличчя вікон будуть скрипіти
кусати лікті ломити руки
дітей губити

твої дерева живі дерева
трикратно гримнуть у мертві двері
зайдуть до хати попросять пити
попросять душу

Три віки дерева

вилітають птахи з димоходу
бо у мене в хаті осінь
хліб розклався на білки і вуглеводи
стіл немитий мокрі папіроси
тінь марії на стіні пустила сльози

спочатку треба пробити дошки
а потім копати землю
летять і летять з димоходу пташки
у іншу стелю

спочатку треба пробити підлогу
а потім копати землю
а потім сказати спасибі богу
за те що придумав стелю

а потім пустити коріння глибоко
і в хаті пробити дах
не бійся не буду я ще одним викликом
на вавилонських стежках
не хочу мову по язиках

а потім пригорнуться в дереві птиці
до кожної квітки наче до лона
маріє обережно не замастися
соком із плоду в твоїй долоні

П’яний дід

п’яний дід іде з чайної він не хитається але підспівує
несебабі шоколаду з крамниці – абизадобрити
але вона не піддасться і довго буде ображатися
і їсти на стілсьогодні не подасть але насправдідід у чайнійнаївся

п’янийдідрозкажеменібагато про свою молодість
і про те як вполювативедмедя без рушниці
і про бабинихзалицяльників
а також про те щолітавже не ті

потімвінвляжеться на канапі й захропе
і посередночі часто ходитимепити води
і зачепитьбабиненачиння
щорозсиплеться з грохотом на підлозі

а баба нервовостискатимезуби:
шляґбикитрафиванкологіку
нехаретисобачяабикіочівілізли
абикі гад на довбнюскочів та абикіпожєріста впекла

а віндуматиме
ика ж уна мене файна – єккраснаружя
і добряєкбануш
з таков і вмерти в один день не гріх

Никола

вінвиганявбур’ян і горобців з городу так
начеторгашів з храму
вінішов до картоплікукурудзи редиски кропу з такоюусмішкою
мов до церкви
а баба ганязавждижалілася
щовіннікого так не любить як грушку ним колись посаджену
посеред саду
міжгоріхом і ранетою
і та грушка давала найкращігруші
а коли у їїдупліпоселилисяшершні
дідвивівїхзагравши на чарівнійфлейті

вінвчив мене сороміцькихколомийок і посилавспіватиїхбабі
за щовидававменісирного коника
вінбудив мене уночі

подивитися на їжакаякийшарудівбілякриниці
або на сову яка пугикалана вершку черешні
чилисицю яка не помічаючи нас пасласяу саду

діду коли ми зустрінемося
я вам за сирного коника заспівающебагатосороміцькихколомийок
а груша ваша всохла
зразу після вас

Сосновий сад

посадив сосновий сад на он тім горбі
і очікую бо крони вже набубнявіли крони повні комарів і місяців
комарі порожні крові
різкий запах смоли

я сумлінно відстрілював рудих вивірок і одудів ласих

вітре я казав ти не можеш тут бути я закую тебе
як того злодія і буде тобі сором поміж людьми
а ти думаєш що ти ріка яка точить камінь
але мій камінь інший

очікую плати за турботу очікую
бо вже сніг виламує очі
а я такий з рушницею у шубі чекаю користі

чекаю і чекаю
а ґрунт наростає і наростає
а смола стає янтарем
а вивірки й одуди нафтою
а сосни вугіллям
а я чекаю

Тисяча дерев

1.
двадцять вісім поетів
з усіх закавулків відомого людству світу прийшли у це місце
сіли колом щоб вирішити долю поезії

вони – такі різні
і три жінки
а одна з них віслава

прийшли сюди
поважно всілися і почали говорити
голосніше а потім кричати і мовчати бити кулаками по столу

і головами у стіну погрожувати одне одному
обзивати одне одного словами з різних мов і діалектів

і коли хто намагався вийти
усвідомлював що двері намертво зачинені
а вікна ведуть в аїд

двадцять сім поетів вийняли свої гортані на срібні тарелі
вимили їх у білому вині обтерли у простирадла кольору жасмину
і заграли як на кларнетах на кларнетах заграли

і пробив годинник без циферблату годину коли з димаря мав вийти
білий дим але не було його не було ніякого згущення
над капелою

а всесвіт раптом став занадто малим

і занадто байдужим
і завили собаки вовки і лемури від тісноти і тенскноти
2.
вони таки нічого і не вирішили щодо долі поезії
але вони зрозуміли долі власні побажавши стати
гінко ясенем сосною буком а віслава – вербою –

такою імпресіоністичною над озером не менш імпресіоністичним
такою якій селяни щороку обрізають віти
але з гігантської булави голови знову виростають нові паростки

...твою долю не вперше хочуть вирішити
але ти завжди робиш їх деревами

замок

гебрейський цвинтар між міською горою і девятиповерхівками
виїдений чистотілом і папороттю
стукає перехиленими надгробками стукає декоративною арматурою

стукає стукає

вночі
сюди приходять всі бездомні собаки містечка
влягаються на могилах вмощують свої переважно руді туші
і чекають

а потім приходять вовки і собаки тікають поміж пруття
загорожі
а потім приходять вовки
кусають глину ковтають цвинтарну землю
з бароково закрученими корінцями
з сонними жуками і червами позакручуваними у спіралі
порпаються у підмурних вежах мурахів

а потім як і собаки тікають через загорожу
і дивляться крізь ґрати
як з мряки вилазить сірий надгробок могили кафки
як він похитуючись йде до центру кладовища
ловить кілька плит за руки й танцює з ними
свій гебрейський танець

а потім іде далі

Нервова система

мене вчили що біль треба заслужити
що біль це покута

і коли я побачив пса який конав у траві
його випуклі легені очей
до мене прийшов сумнів
чи не я там лежу або хоча б чи не я маю там лежати

мене вчили що я маю розум і душу
і тому право вибору вибрано для мене
до мене прийшов сумнів
чи не я там лежу або хоча б чи не я маю там лежати
і чому скло ніколи не кричатиме
і дерева незворушно будуть вмирати
а риба битиметься а гідра

мене запевняли що біль треба заслужити
і що біль це покута
і собака у траві це моя покута
моя неможливість розуму і душі
моя неможливість
мене

Яблучний оцет

одного осіннього ранку
в одній стодолі що пахла мишачим послідом і сіном
ми з дідом варили яблучний оцет
з дрібних кислих поточених чорними цятками жовтих плодів
які б не стала їсти навіть дідова однорога корова

дід хижо похіхікуючи час від часу помішував вариво
пробував брудним пальцем смак
і казав що ще не пора не пора
він любив повторювати двічі а я повторював за ним ще й третій раз

і коли через якийсь час у бутлях приглушено стояла прозора рідина
я зрозумів
що так бути не має що так бути не може

і навіть після того як я був жорстко наказаний
за те що подоливав синьої фарби в оцет
не впевнений що маючи другий шанс
я не вчинив би так само
так як має бути

яблучний оцет то дивний трунок
в ньому гіркість свинячої нирки і солод свинячої легені
в ньому присмак сухого чебрецю і сирої глини

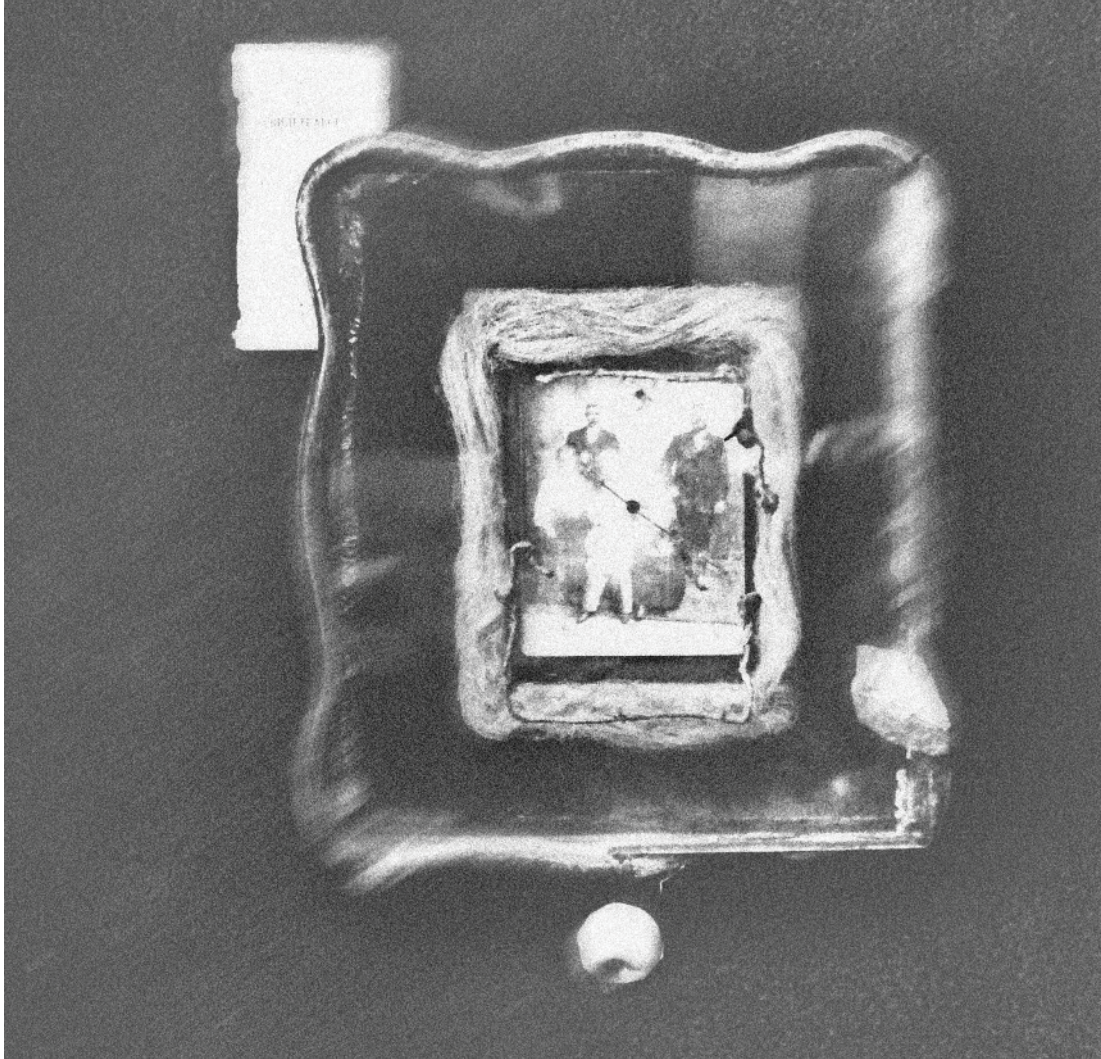

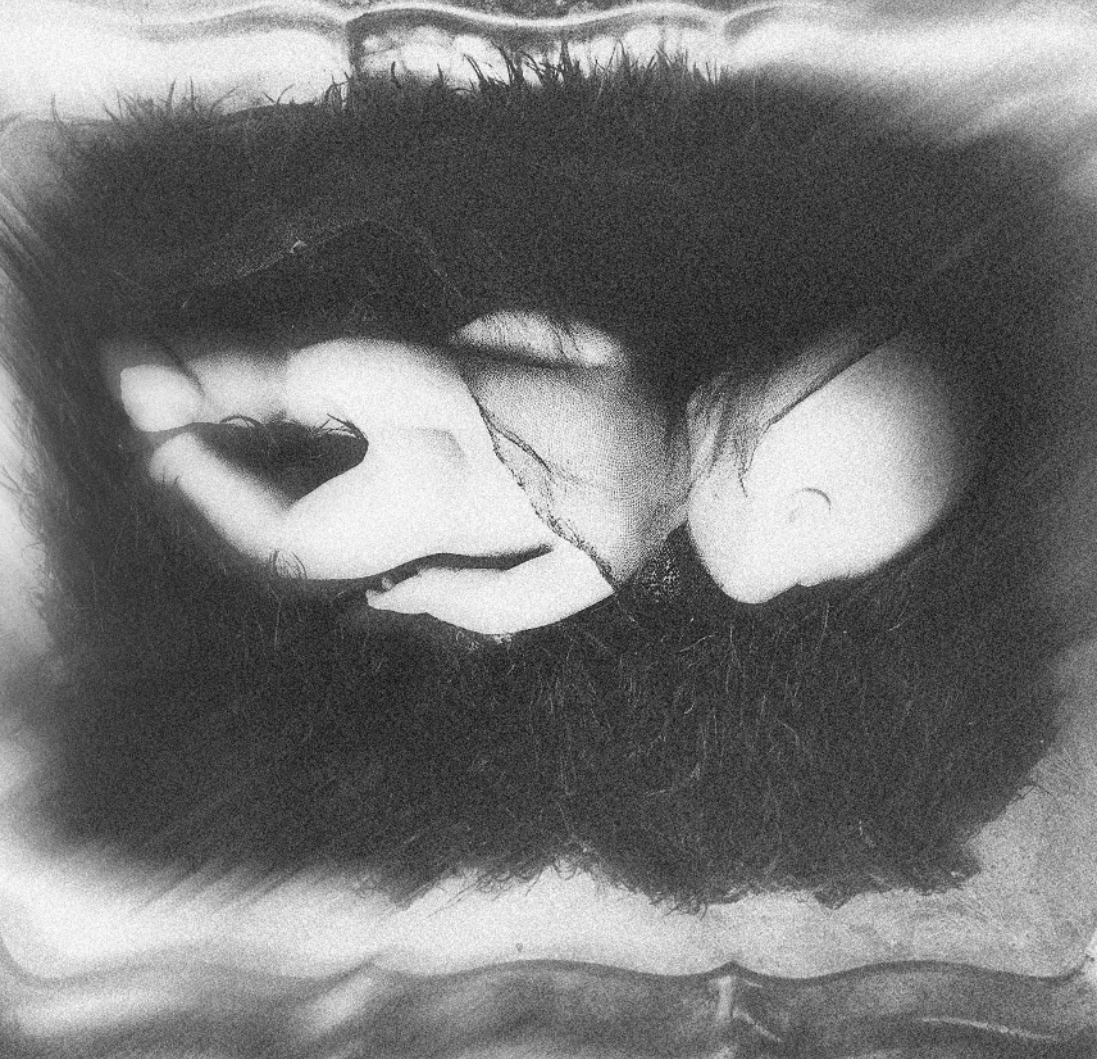

Ярослав Мінкін (Луганськ)

Перейти море

Моим бабушкам
Фруме, Риве и Фире посвящается...

Здравствуй, ба.
Ты даже не представляешь, как я хотел написать тебе это письмо!

Когда я пугался коричневого волка за ковром над твоей кроватью...
выгребал серебряные монеты на захламленных антресолях...
целовал тебя в щеку в знак расставания...
...Мне казалось, что жизнь – это поле, по которому все без оглядки бегут в свободный, предпраздничный лес. Только потом я заметил, что поле это – минное.

Чаще всего я сравнивал тебя с героиней Маркеса, позабывшей горечь войны и состарившейся на хлебе. Твой

дед служил в оркестре, имел рыжую бороду и ни гроша за душой. Твои братья ушли под землю в 1941ом, как земляничные ягоды под солдатскими сапогами. Твои родители накопили 12 советских серебряных рублей и носили с собой в пыльной тряпочке, то и дело забывая о их существовании.

Когда начиналась война, ты была уже взрослой. Вы уехали в блокадный Сталинград, тягали на себе умирающие ошметки людей в замерзающий госпиталь, спасались на барже под проливным огнем.

Из войны ты помнила только теплую эвакуацию. Вы жили в хлеву, как святое семейство, ели солнечные дыни и горькие сухари. Ни о чем не жалели, нехотя возвращались назад.

А потом, летом 1945ого, замесили холодную глину с опилками, и построили дом неподалеку от обмелевшей реки Луганки, прямо на берегу возвращающегося из дальних странствий завода имени Октябрьской Революции.

Ты рассказывала мне все это перед сном, когда я водил своими несмелыми детскими пальцами по узорам ковра. Я боялся коричневого волка, не отходил от мамы и мечтал попробовать ту самую вкусную в мире дыню твоей эвакуации.

И тогда мне казалось, что жизнь – это всего лишь хлев, в котором заснул младенец, не подозревающий о существовании злого и коварного Ирода.

Ты рассказывала мне все это перед сном, и твоя кровать выглядела так: на панцирной сетке лежала огромная брезентовая перина. Такая огромная, что я легко прятался за ней, как за стогом сена. На перине лежала подушка, потом еще подушка, и еще подушка. Сверху – вторая перина, на которой спали мы с папой, и вновь подушка, подушка, и еще одна подушка.

Дальше шло покрывало, особенно тщательно взбитая подушка и прямоугольник шелковой ткани с желтой, ленинской бахромой. Не кровать, а Вавилонская башня!

Причем некоторые пододеяльники на подушках были вышиты крестиком, разноцветными мохнатыми нитками.

Когда я боялся коричневого волка, ты работала в доме быта, окормляя глухонемых, и учила меня языку жестов. Из этого языка я запомнил почему-то только букву «о» и несколько фраз, к языку жестов никакого отношения не имевших:

Шлемазул.

Дрени декоп.

Дрекмекфефер.

Я не понимал значения этих фраз, осколками мертвого языка вонзавшихся в мои детские воспоминания, я не мог прочитать загадочных символов на замусоленной табличке,

лежавшей годами в ящике кухонного стола. Только однажды ты достала эту табличку и сказала: «У вас есть иконы, а у нас – только это». Сказала, как отрезала.

Шли годы.

Я становился перекати-поле, увлекаемый ветрами странствий, заносимый снегами возмездий. Я носил в волосах перо дивной птицы, наматывал на руки нитки с цветным бисером, бродил по ночам вдоль трамвайных рельсов.

И тогда мне казалось, что жизнь – это мы – пальцы, сжатые в кулак истории. Я смотрел вдаль и видел туманную кромку свежевспаханного поля жизни. Будто пророк Иезекииль, перед видением – упорно не замечая костей человеческих у себя под ногами.

В те годы твои глаза совсем перестали видеть, а в старом глиняном доме провалилась крыша. Не смотря ни на что, ты ходила туда собирать пожелтевшие листья и раздавленные абрикосы, подставлять дождю ржавые миски и разбитые корыта, чтоб поить бесплодную яблоню, скрюченную в три погибели от тяжести лет.

Я смотрел тебе вслед, и бисер осыпался с моих опустившихся рук.

Незадолго до встречи с родными ты крестилась.

Слов становилось все меньше, ладана – все больше. Ты уже не попадала ключом в скважину, перестала вставать с кровати и однажды не проснулась. Я поцеловал тебя в щеку и закончил свою последнюю обойму стихов.

Спустя полгода на антресолях нашлась тряпочка с серебряными монетами.

И я вдруг понял, что, в конце то концов, между нами окажется пропасть, через которую даже тебе, дочери Авраама, к нам, в плачь и скрежет зубов, не дойти.

Потому что жизнь – это море, и его можно пройти только двумя путями – по дну, и по глади. Но я не пророк и не Мессия! Я начинаю тонуть, когда волны отчаяния подступают к горлу!

До скорой встречи, ба!

Помаши мне рукой с того берега моря.

Вот тебе моя последняя обойма стихов.

Молчание

С каждым ветром сильнее я слышу биение сердца,
С каждым ветром сильнее к себе меня манит земля.
На обугленный снег опадают замерзшие птицы –
этот проклятый город опять осаждает зима.

И одиннадцать лет ее голос не вносит покоя
в наш заставленный окнами дом. На морском берегу
припадает к воде ослабевший в скитаниях голубь,
не спешит шевельнуться засевший в утробе крикун.

Через полчища снов мне уже никогда не доехать
до оливковой родины. Чувствуя соль на губах,
в день, когда я умру, на вокзале, ливанские кедры
из замерзшей воды соберут мне снежинки в кулак.

Апостол Камень

У этой пропасти – только один край
прости нас, Господи.
А дальше – море, черное, как стекло.
Каждую ночь ему снится, что мы приезжаем:
я захожу в трамвай,

я кладу свой измятый билет на язык компостера –
и он клацает языком.

Знаешь, смерть – это не выход, просто в кирпичной кладке
благословенного бунта, блаженного саботажа
есть белый кирпич несносной твоей ладанки
а за ним – целофан с заржавленными ключами.

На том и спасибо.
Спасибо, апостол Камень.

Сны накануне...

1.
Тебе снился город
с туннелями на окраинах
с черными обелисками пятиэтажных домов.
Тебе снились пустые перроны
лесные проталины
к северу от которых шумно дышала дорога.

2.
Тебе снился дом, на окно которого

каждый день и каждую ночь
прилетала ни то курица, ни то горлица,
ни то голубица с оторванною головой.

Я выходил на балкон с легкостью обреченного,
я говорил ей: «Послушай, такая весна кругом!»
а она, от запекшейся крови черная,
смотрела на нас в упор.

И тогда
опустив глаза
задыхаясь от собственного бессилия
я шептал ей что-то вроде: «лети, лети...»
а она
человеческим голосом нечеловеческой силы
отвечала: «Мы сами в ответе за тех, кого при-
ручили».

3.
Тебе снился стол,
заставленный кружками с выпитым и не вы-
питым чаем.
...в доме ни одной ручки

ни одного ножа...
с выпитым – тех, кто ушел.
с не выпитым – тех, кто не чает
вернуться.
В центре этого хаоса -
я:
газовые цветы пламени,
руки в волдырях и ожогах,
окна, подернутые пеленой.
Я – спокойный и уверенный –
ем сырое человеческое мясо.
Так делали все герои!

...Это не стихи, ба. Это предчувствия.
Помнишь, тебе приснился сон, что ты ищешь меня по пустырям, на окраинах, и своры одичавших собак гонятся за тобой? Я знаю, ты хотела меня защитить, хотела принести мне воды с того берега моря. Может быть той самой, что едва сочится у подножья Медведь-Горы.
Но меня не было рядом. Меня всегда не было рядом. Именно поэтому, я хочу, чтоб ты прочитала мое письмо.

***

Семь недель траура, чтобы начать с начала.
Ты кладешь на язык колосья моих стихов,
забывая о главном: ни гавани, ни причала –
меня больше нет на картах твоих обручальных –
меня больше нет, морская моя любовь.

***

«Кач-кач, кач-кач...»
Говорит он
И несуществующие линзы несуществующих очков
Запотевают.

Нам долгое время казалось, что мы живем накануне великих
свершений
Поезда дальнего следования
Лишенные огней полустанки
Рассыпанные по столу
Карты, с заведомо ложными границами государств
(Которые мы запросто не замечали)
Таможни, таможни, таможни
Сны, в которых нас так и не удалось настигнуть

Так и не пришлось спасти.

Псевдонимы, сменившие имена,
Из которых выныриваешь, как из кипящего мазутного озера
Нашей с тобой славы.

«Ту-ту...»
Говорит он.

И горящие сосны
Хрипло стонущие на ветру сосны
Чернеют
на опухших от снега глазах.

Нам все еще кажется, что время...кого-то да лечит.
И вертолеты надежд
Зачерпнув твою горько-соленую воду
Несут в металлических коробах
Бесконечную тину
Чтоб обрушить на вспыхнувший лес.
Горя – поровну.
Гармонист, захвативший диспетчерскую
и наяривающий полонезы,

Задирающий солнце медведь – для него...
Одинаково бесполезны.

«Бог»
говорит он.
«Бог» – отвечаю я.
И несуществующее зеркало его рук
натыкается на дыхание.

Вербное

Он спал, как спят на снегу дельфины,
как спят пожарники – снами - маревом.
Он спал и видел, как точат финку,
что бы распутать Его дыхание.

Он спал в издательствах, в лепрозориях
свинцом под кожею, как преамбула.
Ты выжигала Его азотом.
Он спал, когда я пришел за ампулой.

И два архангела в холодильнике

Благословляли Его дыхание.
Он спал, как мамонты спят на льдине.
Он – спал. Архангелы – задыхались

И вот
в день весеннего солнцестояния
ты варишь нам зелье из крапивы и папоротника
тщательно выискивая цвет:
зеленые бубышки
и злые красные огоньки –
«Чтоб вернуться!».
Он – просыпается –
Мы – выпиваем зелье.

...Знаешь, ба. В своих стихах я перестал обращаться к людям.
Сейчас я пишу только о внутренней смуте, настигшей меня. О том, что людей нужно жалеть вне зависимости от их убеждений, цвета, религии.
Иногда меня охватывает чувство, что мы давно идем по дну. Я почти слышу хруст морских ракушек под гудящими от сорокалетней ходьбы ногами. Вот-вот волны сомкнуться над

головой, поглотив нас, покончат с этой бессмысленной и беспощадной погоней всех за всеми.
Не волнуйся, ба. В последние минуты я буду петь...

***

Бабочки в кружке с твоим молоком
сны, начиненные прошлым сквозь зубы
раненой мельницы грустного зубра
с движимым к центру желудка кульком –
нам протянувшая руки озноба
тьма катакомб.

Ночь отъезда

город А
Дверь закрывается. Город набит битком
спящими братьями, яблочным молоком.
Люди из прошлого к сумеркам исчезают.
Ты, не ответив ни на один звонок,
молишься морю: только бы уберег

В зареве поезда мнущую небо стаю.

Дверь закрывается...Связка полна ключей.
Свечи и лампочка мне удлиняют чек,
но в помещении, вспыхивая, сгорают.
Лучше лампады масляный фитилек
и еле слышно (чтоб не будить ее)
думаю за полночь о лепестке герани.

Каждому городу время отводит срок.
Яблоня к яблоку, чтобы не проросло,
лица, которые видеть уже не будешь.
Бывшие братья взялись тебя лечить,
в зимнюю ночь ты потерял ключи,
дверь закрывается. Спит голова на блюде...

город В
Мир полон ветоши. Шаркающих шагов.
Малая лепта – козье пить молоко,
прятаться в варежку снежного правосудья.
Выпало лето с берегом-киселем!
Три дня до этого – думал, как о своем
о сталактитах плавящихся сосулек.

В городе праздник: очереди в травмпункт.
Как семиклассник, спрятав во рту типун,
около моря дед продает маклеру,
выдав за яблоки – «только для россиян!».
Ест лебедей спившаяся семья,
пряча на счастье в комнате перья и клювы.

Дверь закрывается. Нужно вернуть письмо.
Пальцы герани в сумраке за окном,
и Соломея в этот раз позабудет
выпросить голову ангела. Как итог
я отослал обратно тепла глоток,
сделав пометку: «ваш получатель умер».

Предчувствие

Во втором часу дня
радио, не прекращавшее вещание тридцать пять лет,
замолчало.
Люди делятся на тех, кто чувствует запах смерти и тех,
кто его источает.

Только письма, гниющие на шкафах,
фотографии прошловечной давности
теплятся в паутине.
Дождь попадает внутрь детей на скамейках летнего кинозала –
зрители столь пустынны,
Что выхватив каплю на темени объектива,
оглянувшись вокруг, понимаешь
как нельзя лучше:
Все, что мы видели, включая себя в мути зеркала, мир –
одиночество.
Жизнь ничтожно мала по сравнению с ртутью, рассыпанной по полу.
Ты – чрезмерно
скоропортящийся продукт: две недели дышалось легко, но уснув
перед смертью
Понимаешь, что больше не вправе удерживать жизнь,
запускать в себя воздух.
наутро
Среди мраморных плит, полумесяцев, звезд и крестов на погосте
опустишься в мокрую.
В этот миг люди столь далеки от ненужного дома, квартиры,
страны, континента – им прошлое чуждо.
Ты лежишь под дождем, различая лишь голос земли,
насыпаемой сверху
И Бога предчувствуешь.

Кочевное

От соленой воды на губах заживет изумруд
поцелуев на ощупь. Младенец растопчет младенца.
Нам достался свинец с придорожных, таинственных губ
в оцинкованном море – и с этим придется смириться.

День стирает тебя, но кулак, ухвативший туман,
наотрез отказался отдать полоумные письма
из горящей груди – перервавшая нитку тепла
дребезжащая муха прожжет атмосферу как выстрел.

Значит, мертвое море настигнет мои города,
на четвертом рассвете из недр всплывают пришельцы.
А в проклятом тумане наткнувшиеся на радар
допотопные души перевоплощаются в шелест.

Отдающему кровь стране госпиталей и больниц
компиляция фактов заброшенной головоломки –
разворачивать спятивших в горькой воде кобылиц
к неизбежной беде за твои вечнорусые локоны.

И такая оседлость – у мертвого русла реки!

у пророчицы Анны, у птицы, идущей на убыль –
для кочевника, с детства не знающего берегинь,
Дом – вместилище страха, синюшные губы Иуды.

***

Разбираясь в себе вдруг нащупываешь негатив:
фотографии Бога со временен не желтеют.
Ты получишь письмо, но не будешь знать, что же с ним делать –
Я, в заветном кармане, найду долгожданную жизнь.

Вот и все, Ба.
Так ставят точку.
Не суди меня строго. Никто не вправе судить человека, обернувшегося в соляной столб. Трудно смотреть вперед, не оборачиваясь на город, в котором ты оставляешь все: любимых близких, друзей. Соль – это сон, вечное забытье.
Пусть дожди сравняют его с землей, вберут в себя эти человеческие кристаллы горя и превратятся в слезы.
Помни, ба. Ты должна помахать мне рукой.

***

Как корчится медлительный состав
На кольях проползающих прожекторов.
Мир выпал из-за пазухи Христа
Мир крови пригубил идоложертвенной...
Меня не стало.

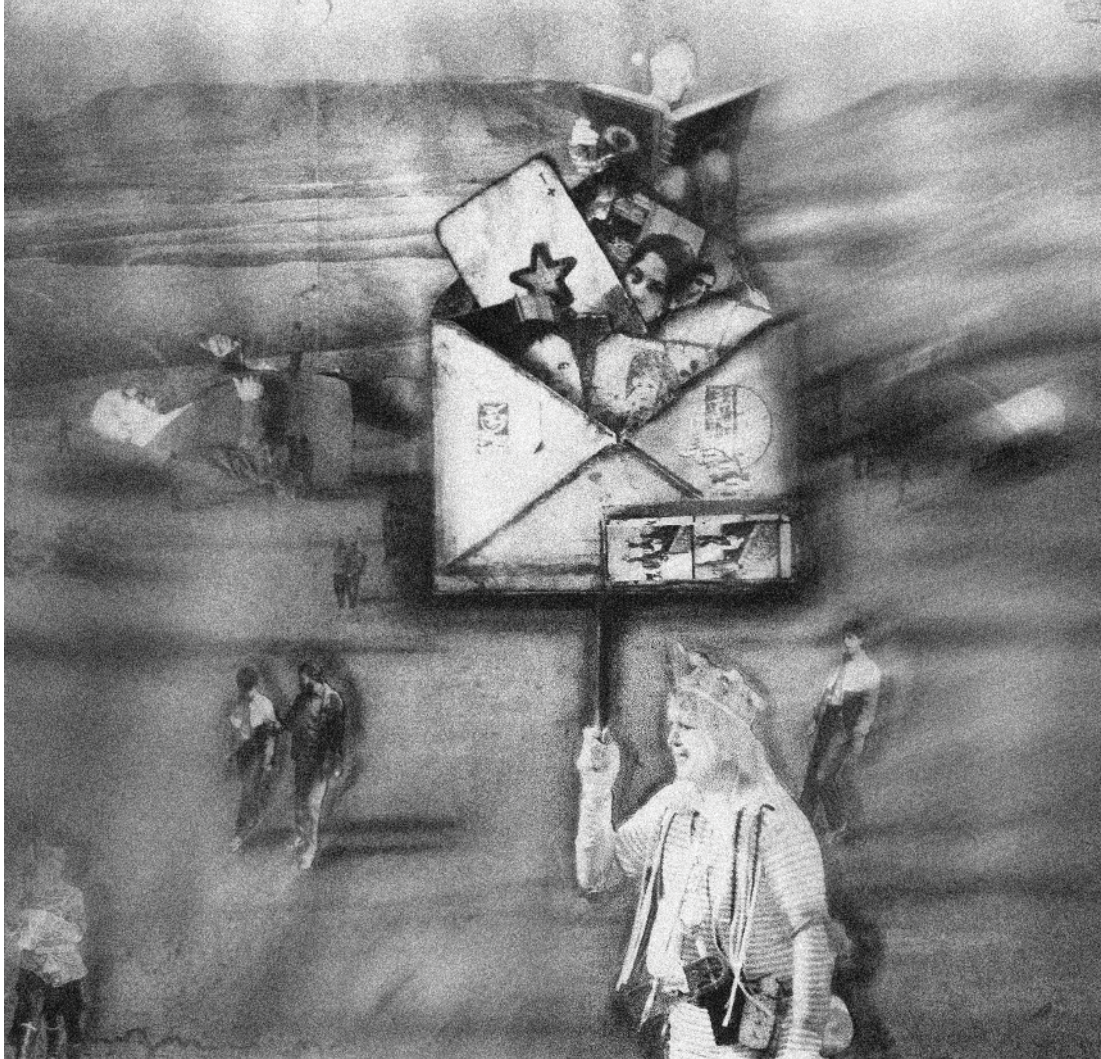

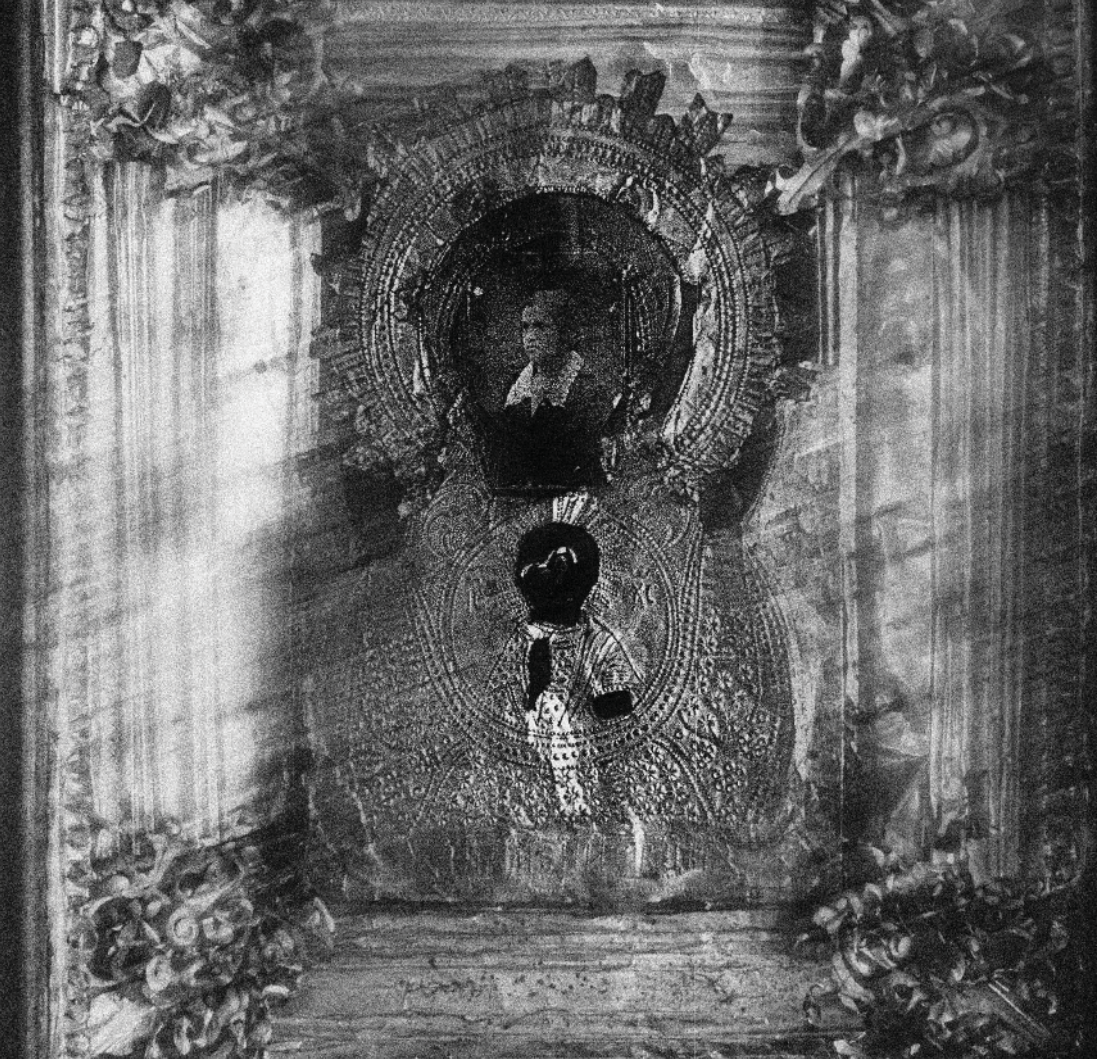

Олена Руда (Харків)

Навіть аптекарка тут
душевнохвора.
Дає порад – море.
Говорить віршами.
– Вір, – каже, –
бо віра –
найсильніша мікстура.

Таїнство написання листа й таїнство отримання його. Лист, склеєний спробою розуміння, з маркою любови. Напевно, літературу найважче ось так ніби просто взяти й написати лист – патологічний газард грати словами. Головне – максимальна відвертість (конверт – метафора і метафора – конверт: спроба сховатися, як Єва–Адам, свідомі своєї наготи).

Отже, нагота думки. Нині ранок (у кращих традиціях листонаписання – дощовий). Я переглянула на різноманітних сайтах повно відеороликів про паліятивну допомогу в Україні, точніше, про її недосконалість. Блукаючи нетрями інтернету, вирішила проґуґлити деякі результати з власної аналізи

крови (передвересневі медоглядини). Починаю вводити «если лимфо...» (український ґрунт обезводнюється не лише в реальному, але й у віртуальному світі), на що пошуковик пропонує мені свій варіянт – «если линия жизни усечена»: врешті, це знаково – думаю я – лімфоцити й лінія життя.

Так багато знаків довкола. Завше важко розгледіти їх одразу. От коли трапляється щось таке, на що ні ти, ні твої близькі не чекали, тоді – будь ласка: а я ж казав/ла, треба ж було... (типова чухраїнскість). Певно, важливо вчасно зупинитися та переосмислити. Чомусь до Бога приходять найчастіше, коли зле, ніби Бог – не дорога, якою йдеш, а подорожник, що загоює рани. Він дякує «за чисті узбіччя» на дорозі кожного, не пишучи про це на біґбордах. Паралельно з моїми роздумами в інтернеті миготить стрічка з афоризмами Сковороди, що міняють один одного («і це мине»): смерти не боїться той, у кого совість чиста, як кришталь (це як з «чистими узбіччями»).

Таїнство мого мислення (як і таїнство мислення Сковороди) – християнське. Зі сторони може видатись, що ніякої тут тайни: хвороба – випробування (для тебе чи то для близьких), смерть – етап вічности. Але це лише на інтернет можна дивитися «зі сторони»: миготіння сайтів (серед них – і про госписи). Усе инше потребує заглиблення. Життя – це не совєтский примусовий суботник: коли хтось не має сили чистити власні узбіччя, потрібно допомогти (словом,

молитвою, справою...), не дати порости травою, допомогти гідно дотоптати ряст.

Сподіваюся, цей лист знайде своїх адресатів. Перестаю його писати, позаяк уже відчуваю за собою симптоми літератури (словозалежність чимось схожа й на інтернет-залежність). Думки ж продовжують фонтанити, як моя кров під час клінічної аналізи.

Правопис – авторський, орієнтований
на харківський правопис 1929 року

* * *

люди ростуть, ніби вежі,
і кожне собі – Вавилон,
кожне попереду бачить небо,
але знаєте, як воно:
хтось уже заклав фундамент,
а хтось іще складає кошти
на цеглу, цемент –
будматеріяли в ціні,
хтось доходить до комина хатнього –
і зупиняється,

а хтось усе життя складає
на цеглу,
на цемент,
а будматеріяли щороку дорожчають,
а є й такі,
що самі по собі –
приречена на зруйнування
вавилонська вежа.

* * *

не знаю
як ся мають
наркомани та алкоголіки
транвестити та геї/ лис(чи лез)бійки
(навіть не знаю,
як правильно пишеться
останнє слово)

як ся мають
діти в колонії
мужики на зоні
повії

як ся мають
черниці
бездітні мами

як ся мають
невиліковно хворі
і невиліковно здорові
божевільно-юродиві

не знаю
але хочу знати
беру торбу на плечі
ключів не беру
на порозі
хапаєш мене за руку
дивлюся в твої
мольфарські очі
в них – Карпати
і я залишаюся в них
тримаю твою руку
стою на порозі
і не знаю
як ся мають...

***

Ця аптека – для душевнохворих.
Тут пахне спокоєм-бромом.
Тут теки зі списками ліків,
Рільке у перекладах Стуса.
Навіть аптекарка тут душевнохвора.
Дає порад – море.
Говорить віршами.
– Вір, – каже, –
бо віра –
найсильніша мікстура.

***

Біблія для малят.
Розмальована маленьким
господарем.
Розписана олівцями
різнокольоровими:
на обличчі Ісуса
намальоване сонце –
зелене;
Єві домальоване плаття –

зелене;
з веселки зроблені дроти
чорним
так, що й на наступній сторінці –
дроти;
ще одну сторінку вирвано;
над оповіддю про зцілення хворої дитини
великі сині літери –
А О У И Л Р І А –
дитячий клинопис;
на обкладинці намальований
чи Ісус
чи рибина
і великі чорні літери –
І Н Ц І.

* * *

мама-храм.
у животику в мами йде служба.
я і тато наставили вушка.

у животику в мами маленький Лука.

Спасівка.
святять яблука.

мама-храм.
у животику в мами хор церковний,
повно яблук,
маленький Лука...

мама казку розказує. казка така:
твоя подушка – це любов твоя:
збирай у неї пір'я –
посаг любові.
збирай його в посмішках і в сльозах,
у бабусі, що каже: «Надінь шапку!»,
у мами, що приймає тебе так,
як приймає зміну дня ніччю, а ночі – днем,
у тата, що просить тебе
подмухати на щоки,
змочені пекучим одеколоном,
у сестрички, що сердиться,
коли ти кажеш: «Надінь шапку!»,
у маленьких дітей,
що люблять казки!

***

– Наша планета насправді Сізіфія, –
казав мені він,
апелюючи до міту Античности
есе Камю,
віршів Костенко й Забужко.
– Угу, –
мені не залишалося нічого,
крім погодитися.
– Так от, – продовжував він, –
тут носять на шиї не хрестики,
а камінчики, камені, каменюки,
каменючища, брили, гори.
У цей момент він почав розстібати
мою сорочку.
– Ну нарешті, – подумала я.
– От бачиш, – він провів рукою
по шиї та сонячному сплетінні, –
як ти ходиш з такою цеглиною?
Він глибоко зазирнув у мої очі.
– Ну нарешті, – подумала я.
– У тебе й очі мармурові.
– Угу, –

мені не залишалося нічого,
крім погодитися.
– Раса Сізіфів, – продовжував він, –
зберігає камені у банках,
дає камінчики дітям із собою,
спить на каменях,
розмовляє з каменями.
Сучасні Сізіфи потрапили під камінь,
померли та воскресли каменями,
розумієш? –
Він схопив мене за руку.
– Ну нарешті, – подумала я,
угукнувши.
– Знаєш, – не відпускав він моєї руки, –
так, як ти, мене ще ніхто не розумів,
відкрию тобі своє найпотаємніше.
Він вів далі,
примружуючи очі:
– Сізіф підіймав не камінь,
а уламки скрижалей,

розбитих Мойсеєм.
– Ну нарешті, – подумала я.

***

ми в Марії під серцем б'ємось,
як б'ються яблука, падаючи на землю.
ангели – бджоли. Бог – Сковорода.
розмірковує про сродну працю.

коли б кожна мама
(молодша чи вже літня жінка)
любила б усяку людину
як власного сина чи донечку,
то на світовому дереві
було б менше надламаних гілок,
більше – гнізд.

сродна праця Бога – любов.

* * *

як сусідський пес вириває кістку із землі,
так я викопую навесні талант любови.
обтрушую його від землі й ношу в зубах.

серце спинається на чотири лапи
й гавкає на всіх знайомців і незнайомців,
на дітей із дитмайданчика,
на тих, хто грає у футбол,
і тих, хто грає у шахи,
на тих, хто йде пішки,
й на тих, хто їде ровером.

серце так гучно гавкає,
щоб почув хазяїн, вийшов із хати,
погладив, потішився.

врешті, серце зривається з ланцюга,
і на ґанок виходить Бог,
Усміхнений.

***

А.
мій мужчина в сірім пальті
шукає мене, як ґудзик,
що впав на бруківку.

різні бували пальта:
чорні й білі,
цілі й залатані.

мій мужчина пришиває мене до свого пальта
так, щоб я притримувала комір.

кожна річ – це людські руки.
кожна людина – ґудзик на камізельці Бога.

такими сірими пальтами
замість ковдри
у чорні дні
накривали дітей –
чи то від страху, чи то від холоду.

добре, що були ґудзики:
рахували їх замість слоників.

один... два... один... два...

камені на бруківці теж
можна рахувати замість слоників.
на одному камінчику – кров:
чи то мужчина вколов пальця,
мене пришиваючи,
чи – Бог.

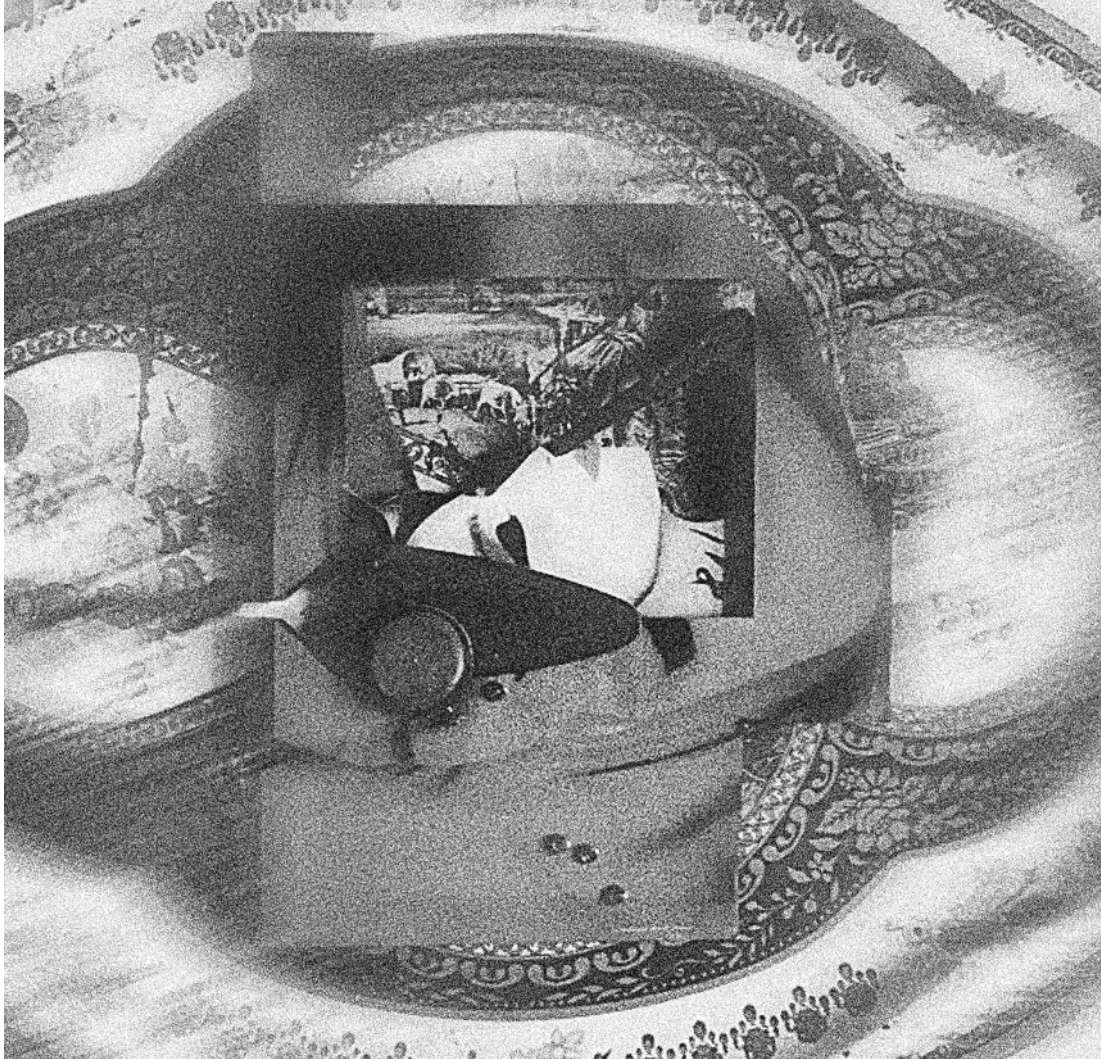

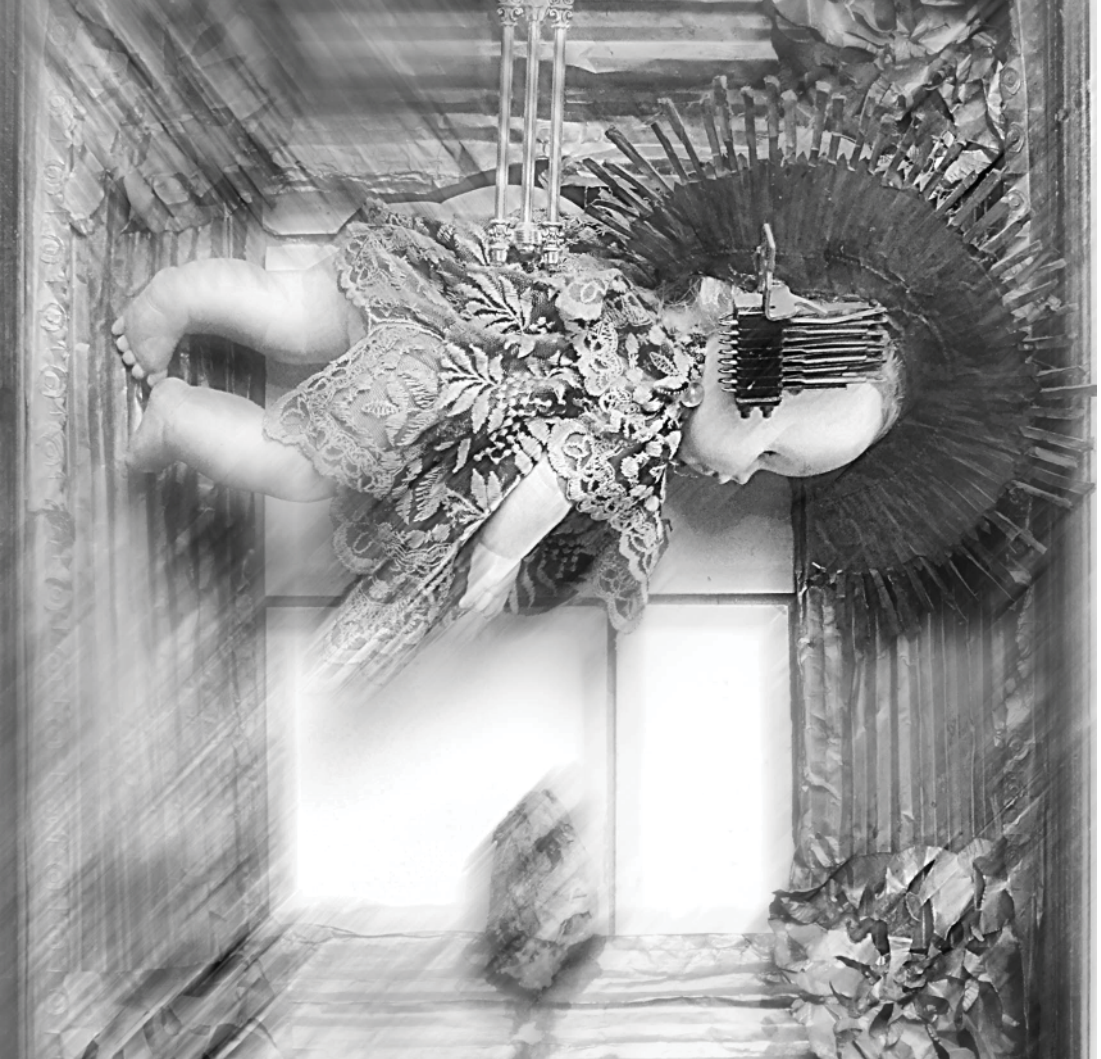

Владимир Федоров (Рига)

Всегда кажется, что большие, глобальные вещи, о которых, на пример, любят трещать СМИ, к тебе не относятся. Хотя бы потому, что сам ты малого росту //как и положено самородку// Таяние ледников, подростковое ожирение, проблема питьевой воды в Африке и проч. Всё это слишком далеко и из другой жизни. Вообще я отказываюсь воспринимать вещи которые мне часто повторяют, чувствуется подвох.

И так продолжается пока не увидишь своими глазами. То что в конце концов умрёшь никакая не новость //скорее всего даже не в конце// но мысль эта всё равно сказочная

А потом мы пошли на карьер и Диня просто не доплыл. А чуть позже муж застрелил классную руководительницу, а потом и себя //вообще какая-то чернуха и бредни из Криминальной России// и вот сказка пудрится и холодеет.

На Западе популярные артисты охотно участвуют в акциях по борьбе и в поддержку. Сколько себя помню,всякие там ВИЧи, СПИДы и раки ассоциировались исключительно с большими крутыми концертами.

Про бабушку я ещё расскажу, а вот тётке пришлось

вырезать лёгкое. Прадеду //которого я очень люблю и никогда не видел// расковыряли что-то в простате. Там долгая история про старческое упрямство и молодого врача. В силу возрастной вялотекучести всех процессов это могло продолжаться много лет, но теперь хватило двух дней.

И оказывается «это всё моё, родное» и «ближе чем рядом». Но страшно не то, что люди умирают //это нормально и вообще даже полезно//, много хуже КАК это происходит.

Страшно за живых. Даже тех кого миловало. Когда последние дни наступают задолго до, и в них нет ничего кроме ожидания.

Не должна же смерть быть единственным, что держит нас вместе.

Режь меня, а адекватно оценить это сил нет. Делай, что хочешь.

***

Лето, море, теплая водка
Похмелье не успевает наступить
вальяжной, величественной походкой
На четвереньках в направлении воды

За спиной ласковый мат друзей
Впереди бесконечная гладь
Я хочу раствориться в ней
Что бы всю землю обнять

Раствориться в этой воде
И пропитать собою купальники
Тёлок, что так яростно
Плещутся рядом с берегом

Солнце греет песок,
Градус во мне и так высок
Жизнь истекает соком,
И я у нее между ног

Ровно посередине,
В самом расцвете сил,
Что бы сделать красиво
Нужно уйти молодым

Некогда ждать импотенции
Никому не нужен цирроз
Не доживая до пенсии

Проще попасть на икону...

Меня стошнило в море,
Оказалось я этого жаждал
Мечтая стать частью истории
фарш оставляешь на пляже

***

до весны стиснув скулы
сутулое время дребезжит неделями
висок выгорает под дулом ветра
рафинад утраты; тантра депрессий
в маленький край с большой претензией
откуда все валят и это нормально
как иконы с набитыми ртами
как школы сжигают детей; опухоль
шоу где тени теней кормят страх темнотой
молоток с молоком
всё сусальное золото не променять
на кусок хлеба с солью

Осень

роняет прохожих
ОСЬ - погнута
и СИНЬ прёт и прёт
внутренний мир корчится мышиным гнездом
без мяча футбол проще
без мечты нить прошлого
фитиль; слова не остынут на плитах
остановившись сам себе памятник
пока лезут без палева
толпы фриков из Азии
и нет прививок, как приговор
только в третий глаз мой средний палец
когда пиздец – мэйнстрим
протест – следы на песке
пацаны, есть идеи
а если найду?
всё внутри, да в стороне
но накатило
унылая пора, очей очарованье

***

когда в очередной раз себя уничтожишь
обнимет за плечи, вытолкнет вон
незаслуженно теплый вечер
дни на дне; сон без снов
в любое время встаешь измотанный

город обступит со всех сторон
на рёбра моток колючей проволоки
закатной отрыжкой с пыра; я бы мог
стать кем-то, но есть интернет
я хотел любить, но ты мертв, прости
а хуже этих стихов только разговоры о них

оголеннее скалы-паруса весь
и так мерзко, что даже нравится
сильнее ненависти к себе
время-плеть
не лечится, но запекается на костяшках
зачем душа при таком-то теле
я же вижу взгляд и как не терпится
холостой заряд, слишком сладкий перец
у богинь вся забота выйти из пены

на твоём плече стану перхотью
это не прихоть, ты приходи, просто сделаем
анализ мочи выдаст тягу к мечте
я среди тех кто как раз не те

не пахнут
плаха, пахота или
ах, как приятно
вместо сальсы сырое мясо
реальность не осязаема
не тает в стакане, слезами не плавится
батя, блядь, где ты был до двенадцати

тяжелее осколка
зреет в порах ягодным гноем
харча или хардкор
дух вон или искренни пох
вонь престарелой комнаты
это не будет в компе, не ведись
любимый хомут; из под ногтей
тупой музы на вздутых коленях
видишь не творчество, но дрочево

что по сути с молитвой одно и то же
милый боженька Стив Джобс
или же Курт Кобейн
запилите блоуджоб

в жажде дать знакам пророчество
номер счета, а не этот мрак
то над чем так трясешься вымарывая из черновиков
патология отрочества, но потолок кончится
потный корчится и не может выдавить ни черта
это щемящее одиночество
то зачем выходишь под вечер из дома
да я гоню, но

поймите, стихи не кончаются точкой

***

В бабушкиной комнате живёт Сталин
Бабушка хочет умереть, но боится оставить меня
не поставив на ноги, не женив на приличной девочке
Все малолетки шалавы, но ничего не поделаешь.
Я её огорчаю и наряжаюсь фашистом,

Пью бабулину кровь – она большая выдумщица.
Видит людей насквозь, видит судьбу их
Мои друзья во дворе станут бандитами и сопьются.
А я должен стать человеком,
должен сидеть ровно,
должен выучить английский
что бы не жить на помойке.
Я ненавижу прописи,
не люблю вместо мультиков новости,
я хотел пистолет с пульками,
но оружие это плохо.
Я не люблю День рожденья,
не люблю старых людей.
Зачем они приходят ко мне с открытками и букетами.
Дарят книжки-раскраски,
а я люблю про динозавров
Я выучил этот дурацкий стих, но не буду ничего рассказывать.
Я злюсь, а они смеются.
Заберите меня отсюда
Мама, бросай работу, мы уедем с тобой вдвоём.
Уедем и не вернёмся,
туда где нас не найдёт никто.

Ты помнишь про тот остров
Мы будем далеко-далеко.

***

Обычно мы с Аней не ладили,
Всё-таки она постарше.
Ей недавно исполнилось семьдесят
И взгляды на жизнь у нас разные.

Я стал интересен девочкам,
А мама зачем-то плачет.
Аня лежит на кровати
Второй год не вставая.

Женщины любят худеть
И видно как Анина кожа
Свисает с гибких костей
Став не по размеру большой.

А я не люблю моллюсков
И ракообразных тоже,
Но всё-таки Аня отпраздновала

Свой семьдесят первый год.

Совершенно дурацкая дата
Она ведь всё понимала,
Но всё время что-то рассказывала
И радовалась подаркам

Которые не пригодились
И были почти насмешкой.
Она ведь всё понимала,
А мы делали вид, что не верим.

Потом совсем стало странно:
Шепот стал просто дыханьем,
Я думал это объятья,
а пальцы тянулись к стакану.

Но всё, как и лето, закончилось
И я обнимался с девочками
В освободившейся комнате.
Самое интересное

Где-то через полгода

Я разглядел в зеркале:
Анины брови и подбородок.
Да и вообще кругом
Стало слишком много
Аниного.

Даже Володины хриплые кони.
Она, ведь, любила его.

***

Свечение стухших звёзд
Как проклятия глупых людей
Жизнь это спринт или кросс
А смерть- мёд или медь

Что-то до боли знакомое,
Но ещё больнее забытое
Захлопни дверь и закровоточат титры
И никто не видел изнанки этого фильма
Дыхания сбитый ритм, вороньи перья в ангельских крыльях
То ли ботинки жмут
То ли тропинка узкая

Ни то с ума схожу,
Ни то устал просто
кризис среднего
в любом возрасте
Подвесной мост
в пропасть рушится
В каждой лужице
твоё лицо
но Тебя нет нигде,
время колесом
весна как выстрел

рассветом бессонное вспорото
гирлянды вдоль позвонков рассовывал
эту боль компенсирует смех
но никак не привыкнуть к подлости

так что
из общего нам остались слова
общие фразы, тупой базар
зубы червивят от обещаний
но тайное станет ядом

если дельфины глотают нефть
в продаже вольный ветер в пакетах
есть вещи страшнее, чем смерть
и то, что никто не хочет быть здесь
как раз одна из таких

Автор передмови - О.Заславська
Упорядники - Я.Мінкін,
С.Кондратенко
Редактор - С.Гашимова
Дизайнер - О.Гуцало
Фото - Є.Суліменко
В оформлені антології використані
роботи
художника-колажиста В.Медіна

2012